

1567

התקשרות

מצורף גם
לשבועון
כפר חב"ד

213622 / freidin levi

י"ג תשרי תשמ"ה

כשיוצאים לעבודה בבוקר, חובה 'לעשות מעקה' / התוועדות עם הרבי

למה הקדוש ברוך הוא לא נותן לנו את השכר על המצוות במזומן? / שיעור בלקוטי שיחות

לתת מעשר מהרווחים ממכירת הבית / מכתב מבואר

03

כאשר יוצאים מחוץ לכותלי בית המדרש אל העולם וכאשר יוצאים לעבודה אחרי התפילה והלימוד בבוקר, כדי להבטיח שהעיסוק בענייני החולין יהיה כראוי ולא יהיו חלילה "דמים בביתך" ו"יפול הנופל" – על יהודי 'לעשות מעקה'. זאת אומרת, אפילו אם גם קודם לכן הוא התנהג כראוי בכל דבר, עליו להוסיף דבר מה בהידור במצוות עשה, בזהירות באיסור לא תעשה ובהנהגה טובה.

התועדות עם הרבי

04

תפיסה רווחת רואה ביחסים בינינו לבין הקדוש ברוך הוא משהו שדומה ליחסי עובד-מעביד. עד כמה זה נכון, ואם בכלל? נדבר על המשמעות של דיני עבודה בתורה, ונשליך מכך על שאלת השכר והעונש ועל היסודות של העבודה שלנו וחובתנו כלפי הקדוש ברוך הוא. • **שיעור בלקוטי שיחות**

12

היציאה למלחמה שבתחילת פרשתנו, התפרשה על ידי גדולי המוסר בכל הדורות כקריאת כיוון והנחיות ללוחם במלחמת הקיום, המלחמה ביצר הרע. המאמר "כי תצא" של הרבי משנת תשל"א, קורא את הפסוקים הללו מחדש על מלחמת האדם ביצר, המתנהלת בשעת התפילה. והוא לומד מתוך פסוקי הפרשה את פקודת היום ללוחם, ומלמד אותנו על הטכניקות והטקטיקות למתפלל להשגת הניצחון. • **אור וחיות**

19

להתחשב מאד בדעת האישה / לבדוק אם ברכישת הבית הייתה הסגת גבול / לתת לצדקה מרווחי מכירת הבית – לקט מכתבים בנושא רכישת דירה, מעבר דירה וחנוכת הבית. • **מכתב מבואר**

עבור כל יהודי עובד השם ואוהב השם, פרשת השבוע היא מקור של אושר ושמחה. פרשת כיתצא היא הפרשה העמוסה ביותר במצוות, ומוני המצוות מוצאים בה למעלה משבעים מצוות, הנוגעים בכל תחומי החיים.

כך נאמר במדרש רבה על הפרשה: **"לכל מקום שתלך - המצוות מלוות אותך"**. כי תבנה בית חדש - ועשית מעקה לגגך; עשית לך דלת - וכתבתם על מזוזות ביתך; אם לבשת כלים חדשים - לא תלבש שעטנז; הלכת לגלח - לא תקיפו פאת ראשכם... אמר הקדוש ברוך הוא: אפילו לא היית עוסק בַּדָּבָר, אלא מהלך בדרך - המצוות מלוות אותך".

זוהי התגשמות החינוך החסידי של "בכל דרכיך דעהו" והיוקר העצום של כל "מצווה מלשון צוואת וחיבור", במובן הפשוט ביותר.

מטבע הדברים, כל המדורים השבוע עוסקים בדברי הרבי בנושאים הקשורים לכמה ממצוות הפרשה, ובהם: מהי משמעות המצווה "ועשית מעקה" בעבודת היומיום? מה אנו למדים ממצוות "ביומו תיתן שכרו" על המהות והתכלית של קיום המצוות? "כיתצא למלחמה" בעבודת התפילה, כיצד תנצח? ו"כי תבנה בית חדש", כיצד תפתור דילמות שונות ברכישה ובמעבר הדירה?

עת לדעת - 16 • לוח חב"ד - 18 • ווארט חסידות - 20 • שניים מקרא - 22 • זמנים ושיעורי השבוע - 32

צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו
י"ר: הרב יוסף יצחק הכהן אהרנוב
עורך: שלום בלוי

מו"ל: המרכז לעזרי שליחות, ת"ד 1122 כפר חב"ד

ISSN 7474-0793 • 6084000 • גיליון 1567

לתגובות, הערות וחומרים לפרסום: HitkashrutEdit@gmail.com

התמונות מפורסמות באדיבות חברת JEM ותודתנו נתונה להם

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד
לחיזוק ההתקשרות לכ"ק אדמו"ר רבי
מנחם מענדל בהרה"ק רלו" מליובאוויטש
צוקללה"ה נבג"מ ז"ע

בכל בוקר, כשיהודי יוצא מהתפילה והתורה אל העולם, עליו 'לעשות מעקה' רוחני שישמור עליו

(מהתוועדות י"ב תמוז תשט"ז – תורת מנחם, כרך יז, עמוד 53)

גם כאשר 'בונים בית' בקדושה, צריך 'לעשות מעקה'.
וכפי שאומרת הגמרא, על הפסוק "הֵכֵן בַּחוּץ מִלֵּאכְתָּהּ, וְעִתְדָה בַּשָּׂדֶה לָךְ, אַחֵר וּבְנִיתָ בֵּיתָךְ":
הֵכֵן בַּחוּץ מִלֵּאכְתָּהּ - זֶה מִקְרָא, וְעִתְדָה בַּשָּׂדֶה לָךְ - זֶה מְשֻׁנָּה, אַחֵר וּבְנִיתָ בֵּיתָךְ - זֶה גִּמְרָא.
דָּבָר אַחֵר: הֵכֵן בַּחוּץ מִלֵּאכְתָּהּ - זֶה מִקְרָא וּמְשֻׁנָּה, וְעִתְדָה בַּשָּׂדֶה לָךְ - זֶה גִּמְרָא, אַחֵר וּבְנִיתָ בֵּיתָךְ - אֵלּוּ מַעֲשִׂים טוֹבִים.

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּנ־שֵׁל רַבִּי יוֹסִי הַגָּלִילִי אָמַר: הֵכֵן בַּחוּץ מִלֵּאכְתָּהּ - זֶה מִקְרָא וּמְשֻׁנָּה וּגִמְרָא, וְעִתְדָה בַּשָּׂדֶה לָךְ - אֵלּוּ מַעֲשִׂים טוֹבִים, אַחֵר וּבְנִיתָ בֵּיתָךְ - דְּרֵשׁ וּקְבַל שְׁכָר.

בפירוש הראשון: גם מי שעוסק בלימוד התורה, אלא שלימודו הוא לימוד הגמרא, כך שנדרש ממנו להשקיע בלימוד את שכלו, על מנת להבין ולהשיג - עליו לשמור על "נקודת היהדות", ולהיזהר שלימוד הגמרא יהיה כראוי, שלא ישתמש בשכל בצורה עקומה ומוטעה עד שיבוא להתיר את האסור.

יתרה מזו, כפי שרואים בפירוש השני: גם כאשר לימוד הגמרא עבר בשלום ואותו יהודי הולך לעשות "מעשים טובים" - למרות שמלכתחילה הוא מחליט לעשות את המעשים הטובים אך ורק לשם מצווה, בכל זאת, כיוון שזה קשור עם העולם הזה, עלולים להתערב בכך דברים לא רצויים. לכן, גם בעשיית המעשים הטובים יש צורך ב'מעקה'.

יתרה מזו, כפי שרואים בפירוש השלישי: אפילו כאשר יהודי נמצא בדרגה הנעלה ביותר והוא לומד תורה לשמה, "דרוש וקבל שכר" - שאין לו עסק עם העולם, הוא אפילו לא פוסק שאלות, הוא לא 'משגיח' שצריך לתת הכשרים ולא באים אליו לערוך "דין תורה". הוא רק יושב בחדר לפניו מחדר ועוסק בתורה, ואפילו לא משלמים לו שכירות בשביל זה - גם הוא צריך לעשות מעקה.

מאחר שמעורבת כאן איזו תועלת אישית, אפילו אם זו תועלת של קדושה, שרצונו לקבל שכר לעתיד לבוא מהקדוש ברוך הוא - הוא נקרא לומד תורה "שלא לשמה", כמו שכותב הרמב"ם, ש"כל העוסק בתורה כדי לקבל שכר, הרי זה עוסק שלא לשמה". ואם כן, הוא לא עובד את השם, אלא עובד את עצמו!!! ולכן, למרות שהוא נמצא בדרגה גבוהה ביותר, עליו להיזהר בכל כוחות נפשו, ואחרת אי אפשר להבטיח שלא ייכשל חלילה.

וההוראה המפורטת ממצוות מעקה עבור כל אחד היא:

כאשר יהודי 'בונה בית חדש', לא מספיקים הגדרות שהיו לו עד עתה, שבעזרתם הוא עמד בהצלחה בכל הניסיונות. עליו לדעת, שכיוון שעובר הוא לבית חדש, מוטלת עליו עבודה חדשה, ועליו לדאוג שיוכל לעמוד בניסיונות החדשים שיכולים להיות בעבודה החדשה.

כאשר יוצאים מחוץ לכותלי בית המדרש אל העולם - כאן מתחילה עבודה חדשה, כי מתחילים אצל אותו יהודי דברים חדשים שעד עכשיו לא התעסק בהם. וכך גם בכל יום, אחרי התפילה והלימוד בבוקר, כאשר הוא יוצא מארבע אמות של תורה והלכה ופונה לעסוק במלאכות החולין - זוהי עבודה חדשה.

ולכן, כדי להבטיח שהעיסוק שלו בעולם יהיה כראוי ולא יהיו חלילה "דמים בביתך" ו"ייפול הנופל" - על יהודי 'לעשות מעקה'. זאת אומרת, אפילו אם גם קודם לכן הוא התנהג כראוי בכל דבר, עליו להוסיף דבר מה בהידור במצוות עשה, בהירות באיסור לא תעשה ובהנהגה טובה.

אומר מה שהוא עושה

נפתח בהסתכלות רחבה ומקורית על המצוות.

פסוק בספר תהלים מתאר את התורה והמצוות כך: ¹ "מִגִּיד דְּבָרָיו לְיַעֲקֹב, חֻקָּיו וּמִשְׁפָּטָיו לְיִשְׂרָאֵל". הקדוש ברוך הוא נתן את החוקים שלו ואת המשפטים שלו לנו. נשים לב: אנחנו לא מתארים את "החוקים" ו"המשפטים", אנחנו מדברים על "החוקים שלו" ו"המשפטים שלו".

במדרש² אנו מוצאים הסבר מיוחד ומפתיע לניסוח הזה: "אין מדותיו של הקדוש ברוך הוא כמדת בשר ודם. מדת בשר ודם - מורה לאחרים לעשות, והוא אינו עושה כלום. והקדוש ברוך הוא - אינו כן, אלא מה שהוא עושה הוא אומר לְיִשְׂרָאֵל לעשות ולשמר".

יש המשך מעניין לאותו מדרש. מסופר שם שאיש אחד התפלל על הקביעה הזו, והציג לפני החכמים מצוות שהקדוש ברוך הוא לכאורה איננו מקיים, אך החכמים הסבירו אותן אחת לאחת והראו שהקדוש ברוך הוא כן 'מתנהג' לפי ההלכה. בדברי חז"ל ניתן גם למצוא דוגמאות פרטניות למצוות כאלה ואחרות שהקדוש ברוך הוא מקיים בעצמו, כמו למשל הדיון בגמרא³ על תוכן הכתוב בתפילין שהקדוש ברוך הוא מניח (במובן רוחני מסוים).

אם כן, זהו הכלל: לא רק אנחנו בני האדם מקיימים את המצוות שהשם ציווה. אלא גם הוא עצמו מקיים את כל המצוות, כשלכל מצווה יש משמעות ותוכן דומים לאלה שיש במצוות שאנחנו עושים כאן.

הרעיון הזה מפליא. הוא מלמד אותנו שכל מצווה והלכה שאנו לומדים בתורה מחייבת, כביכול, גם את הקדוש ברוך הוא. יתרה מזו: היא **מתחילה** מהקדוש ברוך הוא. הוא 'מקיים' אותה, ורק אחר כך מורה גם לנו לקיים אותה. המשמעות של הדברים היא שהמצוות הן לא רק הדרכה עבורנו כיצד לחיות בעולם, אלא גם השתקפות של הצורה שבה הקדוש ברוך הוא מנהל את העניינים.

לאור התובנה הזו נלמד על מצווה אחת מעניינת מתוך פרשת השבוע שלנו, ונגלה בה משמעות מפתיעה על עבודת השם כולה.

למה הוא לא משלם בזמן?

בפרשת כיתצא אנו לומדים על מצווה חשובה הקשורה ליחסי עובד-מעביד. וכך אומרת התורה⁴:

1. תהלים, קמו, יט.
2. שמו"ר פל"ה, ט.
3. ברכות ו.
4. פרשתנו, כד, יד-טו.

שיעור בכל קוטי שיחור

השותכות הגדולה

תפיסה רווחת רואה ביחסים בינינו לבין הקדוש ברוך הוא משהו שדומה ליחסי עובד-מעביד. עד כמה זה נכון, ואם בכלל?

נדבר על המשמעות של דיני עבודה בתורה, ונשליך מכך על שאלת השכר והעונש ועל היסודות של העבודה שלנו וחובתנו כלפי הקדוש ברוך הוא.

השיחה המלאה – בלקוטי שיחות חלק כט, שיחה שלישית לפרשת כיתצא

לֹא תַעֲשֶׂק שִׁכְרִי עֲנִי וְאֶבְיֹן, מֵאֲחִיד אוֹ מִגֵּרָךְ אֲשֶׁר בְּאַרְצְךָ בִּשְׁעָרֶיךָ.
 בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שִׁכְרוֹ וְלֹא תִבּוֹא עָלָיו הַשֹּׁמֵם, כִּי עֲנִי הוּא וְאֵלָיו הוּא נִשָּׂא אֶת נַפְשׁוֹ, וְלֹא יִקְרָא עָלֶיךָ אֵל ה' וְהָיָה כִּךְ חָטָא.

עליו השמש".

ואם כן, היאך מצינו שתשלום שכר המצוות על ידי הקדוש ברוך הוא אינו מיד, אלא הוא רק "למחר - לעולם הבא", היינו, שהקדוש ברוך הוא מאחר את שכרם עד "למחר"?!

אם נחפש את הדימוי ליחסי עובד-מעביד אצל הקדוש ברוך הוא, התשובה תיקח אותנו כמובן ליחסים שבינינו לבינו. כמו פועלים שעושים עבודה עבור "בעל הבית" תמורת שכר כספי, אנחנו עושים את המצוות כמו שהשם מבקש והוא נותן לנו על כך תגמול, כמו שמפורש בתורה ובדברי חז"ל.

הדימוי הזה נמצא לרוב בדברי חז"ל. נביא כדוגמה אחת מני רבות את מה שנאמר בפרקי אבות⁷: "היום קצר והמלאכה מרובה, והפועלים עצלים, והשכר הרבה, ובעל הבית דוחק. לא עליך המלאכה לגמור, ולא אתה בן חורין ליבטל ממנה. אם למדת תורה הרבה, נותנים לך שכר הרבה. ונאמן הוא בעל מלאכתך שישלם לך שכר פעולתך". אנחנו הפועלים, השם הוא ה'בוס'.

ועכשיו נשאל: האם הקדוש ברוך הוא 'משלם בזמן' עבור קיום המצוות שלנו, כמו שהוא מורה לנו לעשות כשאנחנו משלמים על עבודה שהזמנו?

התשובה היא: ממש לא. למרות החובה ההלכתית למהר בתשלום לעובד, הקדוש ברוך הוא מודיע באופן ברור שהוא לא עומד לשלם 'היום' אלא רק 'מחר'. המחר הזה הוא העולם הבא, זה שאחרי החיים בעולם הזה. כך נאמר במפורש בגמרא⁸: "מהו שכתוב "אשר אנוכי מצווח היום"? היום לעשותם, ולא היום ליטול שכר!".

איך זה ייתכן? הרי הקדוש ברוך הוא עצמו קבע שמעסיק צריך לשלם לפועל מיד, ואם הוא הבטיח לנו שכר על המצוות, למה הוא מעכב אותו ולא נותן לנו את השכר במזומן?

יש כאן יותר מתמיהה על הפרת הכלל של "מה שהוא עושה, הוא אומר לישראל לעשות". זו גם שאלה רגשית-אמונית, שפורצת מליבו של כל אחד.

אין לנו טענות כלפי השם, חלילה. ובכל זאת,

במילים פשוטות, התורה מצווה על המעסיק לשלם את שכר העובד בסיום יום העבודה בלי להתמהמה. התורה גם מרחיבה בחומרת המצווה הזו ובנחיצות שלה, שכן היא מגינה על זכויותיו של השכיר ומבטיחה לו את פת לחמו.

רבים לא מודעים לכך שמצווה זו היא מעשית ופרקטית תמיד⁵, אבל חשוב להיות מודעים לכך. כששוכרים שמרטפית או עוזרת בית, זו מצווה מהתורה לשלם לה מיד ביום סיום העבודה. כך גם כשמחזירים בגד מתיקון אצל תופרת או את הרכב מטיפול במוסך. גם המעסיק שמשלם לעובדים את השכר על העבודה במשכורת חודשית, חייב להעביר את המשכורת ביום שסוכם ולא לעכב את התשלום⁶.

לאור הנחת היסוד שלנו, שהקדוש ברוך הוא מקיים בעצמו את המצוות, אפשר להבין שכשהוא מורה לנו לשלם בזמן - גם הוא מתנהג אותו דבר. ובכן, הבה נבחן את הדברים.

נקרא תחילה את לשונו של הרבי:

עבודת ישראל בקיום התורה ומצוות נמשלה לעבודתו של פועל עבור בעל הבית, ושכר המצוות הוא ה'תשלום' שהקדוש ברוך הוא ('בעל הבית') משלם לישראל ('הפועלים') עבור 'מלאכתם'.

ולפי זה, היה מן הדין שבכל פעם שאיש ישראל משלים עשיית מצווה, יקבל מיד את השכר עבור "מלאכתו" - כציווי השם בתורתו: "ביומו תיתן שכרו, ולא תבוא

5. ראה שולחן ערוך, חושן משפט, סימן שלט, סעיף ד.

6. שם, ה.

א. להעיר מדב"ר (פי"א, *) אמר משה כו' אתה עושה תורתך פלסטר דכתיב ביומו תתן שכרו. . זו היא שילום עבודה של מ' שנה שעמלתי כו'.

ב. תנחומא בראשית א. רש"י ס"פ ואתתן.

ג. אף שישנם ענייני שכר גם בעוה"ז (ככל יעודי התורה. וראה משנה ריש פאה. ועוד) - אי"ז עיקר שכרן של מצוות. ואחז"ל (קידושין לט, ב. חולין בסופה) שכר מצוה בהאי עלמא ליכא (וראה לקו"ש [המתורגם] ח"ט ע' 212 ואילך).

7. טו-טז.

8. עבודה זרה, ג.

הקדוש ברוך הוא לא רק בעת עשיית מצווה או לימוד תורה, אלא בכל רגע בחייו. גם כאשר הוא אוכל, ישן או מטייל, הוא 'בתפקיד'. למעשה, כל חייו הם 'יום עבודה' אחד, שמתחיל בבר המצווה ומסתיים עם הנשימה האחרונה.

לפי זה, הקדוש ברוך הוא בהחלט משלם את השכר מיד עם סיום העבודה - כי העבודה מסתיימת כשהנשמה חוזרת למעלה. אז הקדוש ברוך הוא מעלה אותה לגן העדן, ונותן לה מתנות רוחניות עצומות כשכר על קיום המצוות.

זה בהחלט הסבר שנשמע טוב. ההסתכלות על כל החיים כשליחות אחת ארוכה שבה כל מטרתנו היא 'היום שאחרי', היא נכונה. אבל זה לא מספיק כדי לתרץ את הקושי שלנו.

מדוע? כי השהייה בגן עדן היא ממש לא השכר האמיתי על קיום המצוות. אפילו הנשמות שיושבות בגן עדן ומתענגות שנים על גבי שנים בתענוגים אלווקיים, לא חוות עדיין את השכר המלא על העבודה שלהן בעולם הזה. זו עשויה להיות הפתעה מחשבנית עבור עובדי השם, אבל גן עדן הוא לא המקום שבו מחלקים את השכר על מעשינו בעולם הזה.

מתי כן זוכים לקבל את מלוא השכר? בימות המשיח, כשיחיו המתים. אז ירדו כל הנשמות בחזרה לחיות בגופים הגשמיים בעולם הזה, ויקבלו את השכר המגיע להן עבור קיום המצוות. כך כותבים בפירוש גדולי רבותינו הראשונים, ובראשם הרמב"ן.⁹

את השכר המחולק בגן עדן נוכל להמשיך ל'כיבוד קל' אך יוקרתי, שמוצע בגמר תחרות מאתגרת. את הפרסים יקבלו המתחרים הזוכים רק לאחר שכל המשתתפים יגיעו לקו הסיום וייערך טקס חלוקת אותות הניצחון. בינתיים, אלו שכבר עברו את כל השלבים והמשימות, ממתינים באולם מפואר ונהנים משלל פינוקים.

כך בנמשל. ברגע שאנשים מסיימים את שליחותם עלי אדמות, הם עוברים לגן העדן. זהו סוג של 'אולם המתנה' גדול, בו הנשמות חשות קרבת אלוקים ומתמלאות באור השכינה - אבל זו עדיין לא התכלית. לא בשביל זה הם עבדו. זה ללא ספק אולם VIP, בו לכל אחד יש אזור מיוחד בהתאם להישגים שהשיג בעולם הזה, אבל את השכר המובטח הם עדיין לא מקבלים. כדי לקבל

כולנו רוצים להבין: למה יש פער כזה בין קיום המצוות לבין קבלת השכר עליהן? האם זה לא היה מדרבן יותר אם היינו רואים מיד את ההלימה בין העבודה לבין השכר, בין חיי תורה ומצוות לחיים עשירים ומאושרים, נעדרי צרות ואתגרים קשים?

מתי משלמים?

עם השאלה הזו התמודדו כמה פרשנים והוגים, והציעו לה מספר תשובות מעניינות. נראה את כיווני התשובה, והאם אפשר לקבל אותם:

המפרשים תירצו, שכיוון ש"כל ימינו אנו משועבדים לקדוש ברוך הוא לעבודתו", שבכל רגע מחיי האדם הרי הוא מחויב "לשמש את קונו", נמצא שכל משך חיי האדם זהו זמן אחד של שכירות,

שכל איש מישראל נפלה בחלקו "שליחות" אחת ותפקיד אחד שעליו להשלים במשך חיים חיותו בעולם הזה, וכל פעולה שלו בתורה ומצוות היא רק פרט בשליחותו ותפקידו.

ולכן, אין כל חיוב לשלם לאיש ישראל שכר מצוות עד לאחר פטירתו מן העולם, סיום זמן השכירות.

אבל, הכוונה ב"עולם הבא" היא לעולם התחייה, וזוהי תכלית השכר.

נמצא, שהקדוש ברוך הוא מאחר את שכר המצוות עד לעתיד לבוא. זמן רב לאחר סיום תקופת השכירות של איש ישראל, אשר בכדי לקבל את שכר המצוות מוכרח הוא להמתין עד לזמן ימות המשיח ועולם התחייה!

ואם כך, שבה ומתעוררת הקושיה: היאך יתיישב זמן תשלום שכרן של מצוות עם ההלכה "ביומו תיתן שכרו"?

המפרשים מסבירים כך: יהודי עובד את

ד. עיון יעקב לע"י עירובין, (וראה שם (וכן בע"ז ד, ב). ובכמה מפרשים עוד תירוצים. ואכ"מ).
ה. קידושין בסופה.

ו. אף שישנו השכר דג"ע - אי"ז עיקר שכרן של מצות (לדעת הרמב"ן כו').
וראה סהמ"צ להצ"צ (ובכ"ז) דבג"ע הוא (בעיקר) השכר על לימוד התורה, ובתחת"מ הוא מתן שכרן של מצות. ע"ש.

9. שער הגמול בסופו - הועתק ב"פירוש" לרמב"ם, הלכות תשובה, פרק ט, הלכה ב. וראה גם השגת הראב"ד שם, ח, ב.

את התגמול צריך להמתין עד תחיית המתים.

אם נחשוב על כך, נבין שבעצם **אפילו יהודי אחד** בכל ההיסטוריה עד עצם היום הזה לא קיבל באמת את מה שמגיע לו בעבור עבודת השם בעולם הזה! כולל לא רשב"י וגם לא משה רבינו. למרות שהם יושבים בגן עדן כבר אלפי שנים, לומדים תורה ונהנים מזיו השכינה - הם עדיין לא פדו את הצ'ק ולא קיבלו את השכר שהובטח להם.

אם כן, הקושיה נותרת בעינה: אם את השכר לא מקבלים בעולם הזה (מיד כשעושים כל מצווה), וגם לא בעולם הבא (כשמסיימים את שליחות החיים בעולם), אלא רק מתישהו בעתיד כשיחיו המתים - איפה "ביומו תיתן שכרו"?

העבודה האמיתית

השאלה הזו היא פתח שמכניס אותנו לדיון מעמיק יותר, שמעורר שאלות שכל יהודי שעובד את השם בוודאי שואל: הקדוש ברוך הוא ברא אותנו בשביל מטרה ותפקיד, ואנו גם שמחים להיות עבדי השם ולמלא את התפקיד. אבל מהו באמת התפקיד הזה? כשאנחנו אוכלים מצה או קוראים קריאת שמע, מה עשינו בזה? מה השם 'מרוויח' מזה, ומה התמורה שהוא 'משקיע' בנו? נקרא את הדברים בלשוננו של הרבי:

רבינו הזקן הביא בספר התניא' את מאמר רז"ל, "ש'תכלית בריאת עולם הזה הוא שנתאוה הקדוש ברוך הוא להיות לו דירה בתחתונים" - שהכוונה בזה היא, שבעולם הזה התחתון "שאינ תחתון למטה ממנו בעניין הסתר אורו יתברך", יאיר "אור השם" בלי שום לבוש ומסך המסתיר^ז.

ועניין זה נפעל על ידי "מעשינו ועבודתנו כל זמן משך הגלות", ובמשך כל זמני העבודה בכלל - כיוון שכל פעולה הנעשית על ידי איש ישראל בעבודת התורה ומצוות, הרי היא פועלת זיכוך בגשמיות גופו וחלקו בעולם והמשכת אור אלוקי בעולם. ואז, בצירוף עבודת כל בני ישראל במשך כל הדורות, נשלם הבירור והזיכוך של כל עולם הזה, והבריאה כולה נעשית "דירה לו יתברך".

ולמצב זה של תכלית הזיכוך והעלייה,

יבוא העולם לעתיד לבוא, שאז תתבטל לגמרי מציאות הרע של העולם הזה, ותהיה "התגלות" כבודו וראו כל בשר יחדיו ויופיע עליהם בהדר גאון עוזו וימלא כבוד השם את כל הארץ".

את התשובה מספק לנו אדמו"ר הזקן בספר התניא: **"תכלית בריאת עולם הזה הוא שנתאנה הקדוש ברוך הוא להיות לו דירה בתחתונים... שיאיר אור ה' אין סוף ברוך הוא במקום החשך והסתר אחרא של כל עולם הזה כלו, ביתר שאת ויתר עז ויתרון אור מן החשך מהארתו בעולמות עליונים".**

העבודה שהשם רוצה שנבצע עבורו היא "דירה בתחתונים". מה זה אומר? שהשם יתגלה כאן, בתוך המציאות הגשמית המוכרת לנו. שהקדוש ברוך הוא יהיה נוכח כאן באופן מוחשי וברור, שיהיה ניתן להרגיש אותו בכל פרט ובכל מקום בעולם, כמו שאנו יכולים לחוש היום דברים גשמיים. זוהי התכלית שלשמה הגיעו נשמותינו לעולם הזה, זו המטרה שאותה אנחנו צריכים להגשים.

אלא שאם נודה על האמת, לאנשים פשוטים כמונו קשה מאד עד בלתי אפשרי להבין מה הפירוש לחוות את נוכחות השם, כי הדבר היחיד שאנו חווים בצורה מלאה הוא המציאות הפיזית. כמו שאי אפשר לתאר לחרש מה זה לשמוע - איננו מסוגלים לתפוס באמת נוכחות אלוקית בעולם גשמי.

וזה לא רק אנחנו. זו שאלה אמיתית: איך הקדוש ברוך הוא באמת יכול להתגלות ולהיות נוכח בצורה מוחשית בעולם גשמי ומגושם? התשובה היא: המצוות. הן הכלים שבעזרתם אנחנו בונים את ה"דירה בתחתונים" עבור השם.

העולם שסביבנו מלא בחפצים, אירועים ומצבים שמצב הקיום שלהם הוא חומרי. אנחנו מסתכלים על חפץ גשמי ולא רואים בו שום דבר חוץ מחומר, איננו מבחינים בזה שהוא אמור להיות משהו שממש את הקדושה. וזה בדיוק מה שעושות המצוות: בקיום המצוות, אנו

ז. תניא רפ"ז.

ח. תנחומא נשא טז. ועוד.

ט. תניא שם (פ"ז).

י. ל' התניא רפ"ז.

יא. ל' התניא שם (מז, סע"ב ואילך).

לוקחים חפצים גשמיים והופכים אותם לעדינים' ומארים, וכך בעצם מאפשרים לאור האלוהי להתגלות בתוכם.

כשאנחנו לובשים טלית מבד שיכול היה לשמש כבגד פשוט, אנו למעשה הופכים את הבד החומרי לדבר שמשרת את השם. כשאנחנו אוכלים בשבת ארוחה טובה, אנחנו הופכים את המאכלים למצווה של עונג שבת. וכך בהיבט הכללי - כל מצווה נוספת מוסיפה קדושה בעולם, לוקחת עוד פרט בעולם ומקדשת אותו.

במבט רחב יותר, כל החיים בעולם הזה הם תהליך אחד ארוך של הפיכת העולם הגדול ל'דירה' עבור הקדוש ברוך הוא. כשאנו מתמודדים עם אתגרים כמו טרדות הפרנסה, חינוך הילדים ובריאותם הפיזית, ולצד זאת מקיימים אורח חיים של תורה ומצוות, נותנים צדקה, רוכשים חפצי מצוות ומחנכים את ילדינו ללכת בדרך התורה והאמונה - בזאת אנו לוקחים מרחב חומרי ומגושים, שאנשים רצים בו אחרי עצמם במרדף אחר קריירה, הישגים ומותרות, והופכים אותו למקום בו שורה הקדושה. מקום שאפשר לחוש בו שיש לו בעל הבית שברא אותו ומנהל אותו.

ובמבט רחב עוד יותר, זו לא עבודה יחידנית של כל יהודי לעצמו בפניו. זה פרויקט קולקטיבי של כל עם ישראל, וזו משימה היסטורית שנמשכת כבר דורות ואנשים שנים ומתבצעת על ידי מיליוני נשמות, יהודים שמקיימים עוד ועוד מצוות על פני כל הגלובוס בדרכים שונות ואישיות - הדייג באיסטנבול לפני ארבע מאות שנה, חוטב העצים בעירק שלפני אלפיים שנה ואיש העסקים של ימינו שחי על קו טוקיו-תל אביב. כל אחד מהם חי את שגרת חייו תוך דבקות בתורה ובמצוות, וכך בונה את החלק הקטן והאישי שלו בדירה בתחתונים. לא רק את עצמו ואת חייו האישיים הוא הופך לדירה להשם, אלא גם חלק מסוים בעולם - את מקום העבודה שלו, את האזור בו הוא גר, את המקום שבו הוא לומד תורה, את האוכל שהוא אוכל, את הבגדים שהוא לובש ואת החפצים שבהם הוא משתמש.

יש יעד סופי למשימה הזו. בסופו של דבר, המטרה תושג כשהדירה תהיה מוכנה. כשהעולם כולו יתקדש, כתוצאה ממיליארדי הפעולות הטובות שיהודים עשו לאורך כל השנים האלה. ואז נוכל לראות בעיניים את זה שהעולם הוא הבית של השם, המקום שבו השם נמצא ומורגש

באופן גלוי ומוחשי.

לפי החסידות, לזה בדיוק אנחנו מתכוונים כשמדברים על המשיח. הגאולה היא לא סתם אוטופיה שתתגשם מתישהו איכשהו. זהו סופו של תהליך ארוך וקשה. זו תוצאה מהמעשים שלנו, והשלמה של המשימה שכולנו מבצעים יחד.

אחרי שהבנו מהי העבודה שהשם דורש מאיתנו לעשות, נוכל להבין למה את השכר המלא מקבלים רק בתחיית המתים:

לפי זה נמצא, שעבודת כל ישראל יחדיו במשך כל הדורות כולם הרי היא בגדר של "שכירות" אחת, שעניינה ותכליתה הוא לעשות דירה לו יתברך בתחתונים.

ועל פי זה מבואר הטעם לכך שעיקר עניין תשלום השכר יהיה רק לעתיד לבוא - כי השכר של העולם הבא הוא תשלום כללי לכל ישראל כאחד^{יב}, על עבודתם לעשות את העולם דירה לו יתברך. ושכר זה מקבלים ישראל מיד לאחר שמשלימים את עבודתם לעשות לו יתברך דירה בתחתונים.

אם כן, 'חוזה העבודה' בינינו לבין הקדוש ברוך הוא, כביכול, הוא כזה: כל היהודים, כקבוצת פועלים אחת, צריכים לבצע את פרויקט הדירה להשם. ומיד כשהמשימה הזו תושלם, נקבל את השכר.

ומתי המשימה תושלם? בימות המשיח, בתחיית המתים - כשכולנו נחיה כאן בעולם, לא כמו מלאכים בשמיים, אבל נראה בעינינו ונרגיש בכל חושינו את הקדוש ברוך הוא שבהם לשכון בדירתו בתחתונים.

נדגיש: לכל מצווה בפני עצמה יש ערך, ולכן מי שכבר עשה את שלו בעולם הזה עולה לגן עדן ומקבל שם תגמול. אבל צריך להסתכל על הדברים בפרספקטיבה רחבה יותר: העבודה האישית של כל אחד מסתיימת כשהוא מסיים את חייו, אבל השליחות הגדולה המשותפת טרם הושלמה. כאשר נשלים את ה'דירה בתחתונים', נזכה לקבל את השכר על כל מצווה ומעשה טוב שעשינו.

יב. משא"כ השכר דג"ע הוא על עבודתו הפרטית של כאו"א, ולכן בא לו לאחר גמר עבודתו. וראה לעיל הערה. ולהעיר מאגה"ק סי"ז.

פעם שאנו אוכלים ומברכים ברכת המזון או שמים מטבע בקופה, אנחנו מוסיפים את החלק שלנו ביצירה העצומה שעמלים עליה מיליוני יהודים כבר אלפי שנים ומסייעים להשלים אותה.

אז בפעם הבאה שיהיה בידינו לעשות 'מעשה קטן', או לחלופין להתגבר ולא לעשות 'עבירה קטנה', והתחושה תהיה שאנו זקוקים לכוח כדי לקבל את ההחלטה הנכונה - נחשוב על זה שכל פעולה קטנה שלנו בעבודת השם משלימה חלק נוסף בדירה עבור הקדוש ברוך הוא בעולם הזה ובהגשמת התכלית של הבריאה כולה.

השותפות הגדולה

עד עכשיו הסתכלנו על העבודה הרוחנית שלנו בעולם במודל של שכיר ומעסיק. אבל האמת היא שאנחנו לא רק שכירים של הקדוש ברוך הוא, אלא יש בינינו **שותפות**, כביכול.

נקרא תחילה את לשונו של הרבי:

לפי האמור לעיל, שתפקידו של יהודי הוא לעשות מהעולם הזה דירה לו יתברך, יש לומר שעבודתם של ישראל בעולם אינה נחשבת רק כ'קבלנות' אלא יש לה גם משמעות של שותפות.

הקדוש ברוך הוא נתן את עולמו ביד בני ישראל, על מנת שהם יפעלו בעבודתם, שבחינת האלוקות שישנה בעולם בהעלם - תתגלה. ותוכן השכר שלעתיד לבוא הוא, שישראל יראו "עין בעין" את כבוד השם, האור האלוקי שנמשך על ידי עבודתם.

ו'הרווח' מעבודה זו הרי הוא כעין שותפות ביניהם:

שהקדוש ברוך הוא מתענג כביכול מזה שנשלמה הכוונה ש"נתאוה הקדוש ברוך הוא להיות לו דירה בתחתונים", וישראל מתענגים מהגילוי אלוקות שפעלו בעבודתם.

ספרי הנביאים, הגמרא והמדרשים מלאים בנבואות על התופעות הפלאיות שיהיו בעולם בעידן המשיח. מותר לנו לצפות ולייחל לימים האלה, אבל חשוב להבין שלא זה השכר על מה

בכפר קטן ועני נולד ילד שהתגלה ככישרון מוזיקלי נדיר. סוחרים שהעבירו סחורה מהכפר לערים הגדולות העבירו את השמועה על ילד הפלא לעיר הבירה, והילד נקרא לבחינות מוזיקה. המומחים זיהו את הכישרון, והבטיחו לו משרה מכובדת ככנר ראשון בתזמורת המלכותית, אם הוא ייכנס ללימוד מקצועי ואימונים.

הכפר היה כמרקחה. הכסף גויס, והילד נשלח לשנת לימודים מפרכת. הוא סיים את הבחינות בהצלחה, ניצח בתחרות שנערכה ונבחר ככנר בתזמורת המלכותית. הילד הצעיר הביא הרבה כבוד לכפר הולדתו הקטן, וזרם של מתנות וברכות הגיע אליו מהכפר.

כעבור שנים, הילד שהתבגר והפך לנער חזר לכפר. הוא התקבל בתרועות שמחה, ובני הכפר ביקשו ממנו שינגן בפניהם את קטע המוזיקלי שהוא מנגן בהופעות של התזמורת. בשעה שנקבעה התאספו אנשי הכפר לשמוע את מנגינת הפלא.

הנער אחז בכינור ובקשת, ישב מספר דקות בדממה ולא זז, בריכוז עצום. ואז הוא הניף את הקשת והשמיע שלושה צלילים. עוד דקה של שקט וריכוז, ושוב נשמע צליל בודד. ואז הוא הניח את הכינור בצד ואותת שההופעה הסתיימה.

האנשים לא הבינו במה מדובר. הם לא שמעו שום מנגינה, חוץ מכמה צלילים בודדים. והכנר הצעיר הסביר: רק כשתאזינו לסימפוניה המלאה תבינו כמה הצלילים הבודדים שלי, בתזמון ובכוונות הנכון, מוסיפים ליצירה.

הסיפור הזה הוא משל למנגינת החיים שלנו.

לפעמים אנו רואים את עצמנו ואת הישגינו בעבודת השם, וזה נראה לנו כמעט חסר ערך. מה זה כבר כמה מצווה'לך קטנות שעשינו? איפה ההקשר, איפה המשמעות הגדולה?

כאן אנחנו מבינים שלכל אחד יש חלק משלו במשימה הגדולה של בניית "הדירה בתחתונים" להשם, ועד כמה כל פעולה חשובה כחלק מהפרויקט העצום הזה. בכל

שעשינו. השכר אותו נקבל בעבור קיום המצוות הוא עצם העובדה שנזכה לחוות את ההתגלות של השם, לחוש את אורו ולהיות הכי קרובים אליו.

נכון, כשמדברים איתנו על שכר כזה אנחנו לא מתלהבים במיוחד. זה קצת כמו להציע לילד קטן ארוחת גורמה או כרטיס כניסה לקונצרט חזנות. תגמול כזה מרגיש קצת רחוק מעולם המושגים שלנו. ברגעים של קטנות מחשבה, יהודי יכול לומר לעצמו: למה אני זקוק בסך הכול? שהשם יפתור לי את הבעיות שמעיקות עליי עכשיו, ומבחינתי אני מסודר. להתגעגע ולצפות לגילוי שכניה, להרגשת הנוכחות של השם והקרבה אליו? את זה אני משאיר לגדולים ממני.

ובאמת, כדי להתרגש משכר כל כך רוחני וגבוה צריך הרבה אימון, לימוד והתבוננות בחסידות על המשמעות והטוב שיש בגילוי אלוקות. אבל אפשר בכל זאת לתת לדברים המחשה קטנה מהחיים, שתיתן לנו מושג על מהות הדבר הגדול הזה שיהיה כאן בימות המשיח.

כל אחד מאיתנו היו וישנם רגעים מיוחדים בחיים, בהם הוא חש שהלב שלו זך ונקי והוא קרוב יותר להשם. אם זה ברגע של תפילה זכה בכותל המערבי בה שפכנו את שיחנו מכל הלב, אם זה כשזכינו לבקר באוהל של הרבי ולקרוא שם 'פדיון נפש', או אולי ברגעי שיא של שמחת תורה כשאנו מחזיקים ביד את ספר התורה ונושקים לו באהבה.

חויות כאלה יכולות לתת לנו לפחות אינדיקציה על מה מדובר, טעימה קטנה מהאור הגדול שישטוף את העולם בעתיד. כשזה יקרה, נחוש את השם כמו שאנו חווים כעת את המציאות הגשמית, והתחושה הזו תלווה אותנו באופן טבעי: הלב שלנו יפעם מאליו מאהבת השם, כשנקום בבוקר נרוץ מיד בשמחה ובהרגשה טהורה לקיים מצוות, וכשנפתח את הגמרא ונלמד נרגיש כאילו אנו פוגשים קרוב משפחה שהתגעגענו אליו שנים.

עד עכשיו התייחסנו לחובות האדם כלפי השם כסוג של חוזה עבודה שבין שכיר למעביד. כאילו שלקדוש ברוך הוא יש מטרה מסוימת, והוא 'שכר' אותנו כפועלים להגשים את המטרה הזו. אך כשאנו מבינים שהמעשים שלנו מביאים לתוצאה שהיא עצמה תהיה השכר המלא שלנו, שנרגיש ונתמלא מנוכחות השם כאן ב"דירה בתחתונים" - אנחנו מבינים שאיננו פועלים של

השם, אלא שותפים.

פועלים הולכים הביתה בסוף יום העבודה, שותפים נשארים בעסק. המטרות שלנו ושל הקדוש ברוך הוא זהות. הקדוש ברוך הוא נותן לנו את המצוות כדי שבסופו של דבר תיבנה לו הדירה, ואותה דירה עצמה היא השכר שמצפה לנו! כך שאנחנו לא קבלני ביצוע בקיום המצוות, אלא הן **העסק שלנו** לכל דבר!

ביצים ותרנגולים

אמרנו שהעסקה בינינו לבין הקדוש ברוך הוא דומה יותר לשותפות מאשר לעובדים שכירים בעסק של מישהו אחר. כעת נרד לרזולוציה גבוהה יותר ונראה על איזה סוג שותפות מדובר:

זהו כביכול בדוגמת ההלכה: "הנותן ביצים לבעל התרנגולים להושיב התרנגולים עליהן עד שיצאו האפרוחים ויגדל אותן בעל התרנגולים ויהיה הרווח ביניהם",

שבנוסף לזה שלאחר שיגדל אותן צריך הנותן להתחלק עם בעל התרנגולים ברווח, הרי הוא מחויב "להעלות שכר עמלו ומזונו... בכל יום".

וכן הוא בענייננו, שמלבד חלוקת הרווח לעתיד לבוא, לאחר שיששראל ישרלמו עבודתם לעשות את העולם דירה לו יתברך - הנה אף בזמן הזה, במשך זמן העבודה, ישנו החיוב ליתן לישראל את השכר של "עמלם ומזונם", כדי שיוכלו להשלים עבודתם כראוי.

יש כמה סוגי שותפויות. למשל: יש חברים שמשקיעים חצי-חצי בפיתוח מוצר, ולאחר ההשקה והמכירה של המוצר הם מתחלקים ברווחים. יש שותפים שלכל אחד חלק אחר בעבודה: אחד אחראי על הפרסום ושירות הלקוחות, והשני אחראי על תפעול העסק עצמו.

בהלכה יש מודל מעניין של שותפים, והדוגמה שלו היא "בעל הביצים ובעל התרנגולים". לאחד יש ביצים אבל אין לו תרנגולות, וכדי שיבקעו מהביצים אפרוחים הוא צריך את מי שיש לו לול עם תרנגולות. העסקה עובדת ככה: בעל הביצים

נותן את הביצים לטיפול בלול, ובעל התרנגולים מקבל בתמורה חלוקה שווה באפרוחים שיבקעו מהביצים.

במושגים של הכלכלה המוכרת לנו, זה כמו שצד אחד בעסקה יספק את חומרי הגלם, והצד השני ייקח על עצמו את כל העבודה ותהליך הייצור - ושניהם יחלקו בשווה ברווחים.

זו הדוגמה המושלמת לסוג השותפות שלנו עם הקדוש ברוך הוא בשליחותנו כאן בעולם. השם ברא את העולם על כל פרטיו, הוא מכניס אותנו לזירת העבודה וגם נותן לנו את הכלים - שהם התורה והמצוות. אלו הם חומרי הגלם. אנחנו אחראים לקחת את התורה והמצוות, ובאמצעותן לקדש את העולם ששייך לקדוש ברוך הוא. וברווחים אנחנו מתחלקים, כפי שכבר אמרנו: מצידו של הקדוש ברוך הוא, הוא סופסוף שוכן בדירה שהוא השתוקק לה, ומצידינו אנחנו זוכים לחיות בעולם מקודש ומואר בגילוי אלוקי ולחיות בנועם השם.

למה חשוב לדעת שזה סוג השותפות בינינו?

כי לפי ההלכה, כאשר שני אנשים עורכים שותפות כמו זו של בעל הביצים ובעל התרנגולים, בעל הביצים מחויב לשלם לבעל התרנגולים, מעבר לחלוקת הרווחים שווה בשווה ממכירת האפרוחים, גם כיסוי הוצאות מחיה ועבודה על הטיפול השוטף. כך כותב הרמב"ם: הנותן ביצים לבעל התרנגולים, להושיב התרנגולים עליהן עד שיצאו האפרוחים ויגדל אותן בעל התרנגולים, ויהיה הרוחן ביניהם, צריך להעלות לו שכר עמלו ומזונו.

לא רק את מצוות "ביומו תיתן שכרו" הקדוש ברוך הוא מקיים, אלא גם את כל הלכות שלוחים ושותפים. ואם כן, אנחנו לא רק מתחלקים ב'רווחים' מאותה "דירה בתחתונים" שבנינו, אלא שהקדוש ברוך הוא מצידו 'מחויב' לספק לנו גם כיסוי עלויות מחיה ושכר טרחה.

את השכר המלא על קיום המצוות נקבל בעתיד, כי התגמול האמיתי על מה שאנחנו עושים כעת הוא התוצאה עצמה, ה"דירה בתחתונים" שבה הקדוש ברוך הוא ישכון ויתגלה. אבל לצד זאת, הקדוש ברוך הוא צריך לספק לנו באופן שוטף וקבוע את כל התנאים הגשמיים כאן בעולם הזה שאותם אנו צריכים כדי שנוכל לעשות את העבודה, לדגור על הביצים עד שהאפרוחים יבקעו, ובנמשל: ללמוד תורה ולקיים מצוות כך שנצליח להקים את הדירה.

כך מסביר הרמב"ם את הגמול הגשמי בעולם הזה שהתורה מבטיחה על קיום המצוות¹⁰: הבטיחנו בתורה. . . שיסיר ממנו כל הדברים המונעים אותנו מלעשותה, כגון חלי ומלחמה ורעב וכיצא בהן, וישפיע לנו כל הטובות המחזקים את ידינו לעשות את התורה, כגון שבע ושלוש, ורבות כסף וזהב, כדי שלא נעסוק כל ימינו בדברים שהגוף צריך להן, אלא נשב פנויים ללמוד בתחמה ולעשות המצוה, כדי שנזכה לחיי העולם הבא.

בשורה התחתונה: את המצוות אנחנו עושים לא בשביל להפיק שום רווח ותועלת, לא בשביל בית יפה וחיים טובים, ואפילו לא כדי לזכות להגיע לחלקה הכי טובה בגן עדן. השכר הוא לראות את השם בעיניים, זה היעד הסופי ובשביל זה כל חיינו. וביחד עם זה, אנחנו מבקשים מהשם שיתן לנו גם בריאות, פרנסה בשפע ונחת מהילדים - כדי שיהיו לנו הכוח והאפשרות להמשיך "לעשות לו יתברך דירה בתחתונים".

ניכנס לפן הפסיכולוגי של הסכם הביצים והתרנגולים, ונשאל שאלה מעניינת: למה בעל הביצים מציע לבעל התרנגולים שותפות באפרוחים? למה הוא לא משלם לו שכר קבוע תמורת ההשתתפות שלו, ולוקח את כל האפרוחים לעצמו?

אפשר להסביר זאת כך: בעל הביצים לא רוצה סתם 'פועל' שמעביר כרטיס בסוף יום והולך הביתה. הוא רוצה שותף עם מוטיבציה, מישהו שישקיע, שירצה כמוהו שהאפרוחים יבקעו מהביצים - כי גם הוא ירוויח מזה בדיוק כמוהו.

ההסבר הנפלא על כך שאנחנו שותפים עם הקדוש ברוך הוא באותה עבודה, עם אותה מטרה, מלמד אותנו משהו עמוק על המצוות ועלינו. זה לא רק עניין של הקדוש ברוך הוא, זו לא שאלה של 'מה הוא רוצה' ואנחנו רק מבצעים את העבודה עבורו וממשיכים בחיים. ה"דירה בתחתונים" היא הביזנס שלנו, והמצוות שמקימות את הפרויקט הזה ומקדמות אותו הן העניין שלנו!

10. הלכות תשובה, תחילת פרק ט.

תפילת הלוחם

היציאה למלחמה שבתחילת פרשתנו, התפרשה על ידי גדולי המוסר בכל הדורות כקריאת כיוון והנחיות ללוחם במלחמת הקיום, המלחמה ביצר הרע.

המאמר "כיתצא" של הרבי משנת תשל"א, קורא את הפסוקים הללו מחדש על מלחמת האדם ביצר, המתנהלת בשעת התפילה. והוא לומד מתוך פסוקי הפרשה את פקודת היום ללוחם, ומלמד אותנו על הטכניקות והטקטיקות למתפלל להשגת הניצחון.

א. שעת צלוצת שעת קרבא

"כיתצא למלחמה" הוא ציווי נצחי, גם בתקופות שבהן לא יוצאים למלחמה במובן הפיזי.

הכוונה היא למלחמה היומיומית נגד היצר הרע, שמתחוללת בעת התפילה בבוקר. לפני התפילה האדם נמצא במצב שבו "נשמה באפו" בלבד – שהנפש האלוקית לא מתפשטת בגוף כי היצר הרע בולם אותה. התפילה היא שעת הכושר לנצח את היצר הרע ולהביא את הנשמה האלוקית אל הגוף כולו. זו הסיבה שאין לאכול לפני התפילה – כי לפני שהאדם מנצח את היצר הרע וכובש את גופו שלו, הוא לא יכול לצאת ולכבוש לקדושה את העולם ואת המזון.

מלחמה זו מתנהלת מדי יום, כי בכל יום האדם הוא "בריה חדשה" ועליו להשליט מחדש את הנפש האלוקית על כל גופו.

"כיתצא למלחמה" – בעבודת האדם

כי תצא למלחמה על איבך ונתנו הוי' אליך ביד ושביט שבי.

ויובן בהקדם באור הענין בעבודת האדם.

שהרי התורה היא הוראה פתחיים לכל אדם משראל בכל יום ויום, גם בשנים שאין פתרון, כמו בזמן שאין בית המקדש קיים. והינו, שגם בזמן שבו אי אפשר לקיים הצווי "כי תצא למלחמה"

כפשוטו, מכל מקום, שיה ענין זה בעבודה הרוחנית בנפש האדם.

המלחמה עם היצר הרע – בשעת התפילה

והענין הוא,

דאיתא [- כתוב] בזהר: "שעת צלוצת שעת קרבא" [- שעת התפילה היא שעת הקרב]. וכתב² "אשר לקחתי מיד האמרי בחרבי ובקשתי", ותרם אנקלוס "בצלתי ובבעותי" [- בתפילתי ובקשתי]. והינו, שהתפילה היא המלחמה עם היצר הרע.

המלחמה היא יומיומית על התפשטות הנפש האלוקית בגוף

ומלחמה זו היא בכל יום.

כי בכל יום נעשה האדם בריה חדשה³ - וקדם התפילה נקרא "אשר נשמה באפו"⁴, כדאיתא בגמרא⁵ (ולכן אסור לאכול קדם התפילה). והינו,

2. ויחי מח, כב.
3. שולחן ערוך אדמו"ר הזקן אורח חיים מהדורה קמא סימן ד סעיף א.
סימן ו סעיף א.
4. ישעיהו ב, כב.
5. ברכות יד א: "אמר רב: כל הנותן שלום לחבירו קודם שיתפלל, כאילו עשאו במה [לעבודה זרה], שנאמר: "חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו כי במה נחשב הוא", אל תקרי במה אלא במה.
לקוטי תורה פינחס עט, ד: "בבקר בעמדו משינתו אזי כח נשמתו היא רק באפיו כי אין לה גילוי מחמת חומר ישות הגוף להאיר ולהתפשט בקרבו... דהיינו שהנשמה האלוקית אין לה גילוי בלבו וגופו מחמת חומר ישות הגוף כיון שעדיין לא התפלל...
וזהו שכתוב "חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו כי במה נחשב הוא", אל תקרי במה אלא במה.
פירושו: "חדלו לכם" לשון הבדלו עצמיכם "מן" בחינת "אדם" כזה שנשמתו רק באפיו, שלא יכלה להתפשט בכללות גופו "כי במה נחשב" - כמו הבמה נראה ונגלה הישות שלו ליש ודבר בפני עצמו, כן בו גם כן גברה חומר הישות שלו עד שאינו מתבטל כלל מפני אור ה', הוא אור נשמתו אשר באפיו...

ההכרה והשאפיפה להתעלות – כבר בתחילת התפילה

והגם שעבודת התפילה היא באופן ד"סלם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה"⁶, הינו שהתתקלה היא מ"ארצה" –

הנה, עוד בהיותו בבחינת "ארצה", צריך להיות אצלו התקף ד"הנה הול' נצב עליו". הינו שמפיר שצריך לצאת מהמדידות וההגבלות שלו, שעל ידי זה יוכל לעבד עבודתו בבחינת "ארצה", ועד שעל ידי זה יגיע אחר כך לבחינת "השמימה", שלמעלה מ"שמים" סתם.

ג. לשון יחיד

בפסוק נאמר "כִּי־תִצָּא לַמִּלְחָמָה, וּנְתַנּוּ הוּא' אֱלֹהֶיךָ בִּידְךָ", בלשון יחיד:

האחדות בעם ישראל היא הכלי שמביא להשראת השכינה והתגלות שם הו', ולכן הניצחון במלחמת היצר הרע תלוי בכך שיהודים מתאחדים עד שהם נעשים כמציאות אחת (ולכן ההתייחסות היא בלשון יחיד).

ההתאחדות היא בכך שמתפללים יחד, ועוד לפני התפילה מקבלים על עצמנו לקיים את מצוות "ואהבת לרעך כמוך".

"כִּי־תִצָּא" בלשון יחיד – ניצחון המלחמה תלוי באחדות

ומה שכתוב "כִּי תִצָּא לַמִּלְחָמָה", לשון יחיד, כי לנצח המלחמה זהו דווקא על ידי האחדות וההתפללות כו'.

וזהו גם מה שקדם התפלה צריך לקבל עליו מצות "וְאֶהְיֶה לְרֵעֶךָ כְּמוֹךָ"⁷, וכמו שכתוב בכתוב מקומות (והביאו רבנו הזקן בסידורו) ש"נכון לומר קדם התפלה: הריני מקבל עלי מצות עשה של וְאֶהְיֶה לְרֵעֶךָ כְּמוֹךָ".

והינו, שנוסף לכך שהתפלה עצמה היא באופן שצריך לשתף עצמו עם הצבור,

כדאיתא בגמרא "לעולם לישתף איניש נפשיה ביהדי צבורא" – ישתף אדם את עצמו בתפילת

שנפש האלקית היא רק במח, ואינה מתפשטת בגוף, כי אם על ידי התפלה, שצאז הוא שעת הכשר לנצח מלחמה זו.

ב. כִּי־תִצָּא

המלחמה המתחוללת בתפילה מתחילה ב"יציאה" (כִּי־תִצָּא לַמִּלְחָמָה) – לצאת מההגדרות האישיות ולהתמסר אל האלוקות תוך התבטלות עצמית גמורה.

התפילה היא תהליך, כמו אותו "סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה" – כאשר בכל שלב האדם מטפס ומתעלה לדרגה גבוהה יותר, ממקום נמוך מאד ועד לפסגת הפסגות. אל שיא הביטול העצמי מגיע האדם בתפילת שמונה עשרה, שבה הוא עומד לפני השם כעבד לפני אדונו בלי לחוש כלל את מציאותו העצמאית.

ועם זאת, כדי לנצח במלחמת היצר בתפילה, ה"יציאה" מעצמי צריכה להתחיל כבר בראשית תהליך התפילה. כי התפילה מתחילה בהתבוננות בכך ש"הנה השם ניצב עליו ומלוא כל הארץ כבודו, ומביט עליו ובוחן כליות ולב אם עובדו כראוי", וכך מבחינת ההכרה והשאפיפה כבר בראשית הדרך "יוצאים" מהמגבלות האישיות ומתבטלים אל הקדוש ברוך הוא.

"כִּי־תִצָּא" בתפילת שמונה עשרה – יציאה מההגבלות עד כדי ביטול שלמעלה מטעם ודעת.

ועל זה נאמר "כִּי תִצָּא לַמִּלְחָמָה": הינו, לצאת ממעמדו ומצבו, מהמדידות וההגבלות שלו כו', עד לדרגא שלמעלה מטעם ודעת, שבכללות הרי זה הענין דתפלת שמונה עשרה, בטול שלמעלה מטעם ודעת.

לכן אסור לאכול קודם התפלה. כמאמר ר"ל "לא תאכלו על הדם" – "לא תאכלו קודם שתתפללו על דמכם", בכדי שלא ליתן סטרא דדמא בישא [צד הדם הרע, הקליפה] לשלש בו ושוב לא יכול להאיר בו כח נשמתו לגמרי".

6. ויצא כח, יב.

7. קדושים יט, יח.

“על אויבך” – יציאה למלחמה בתחושת עליונות על האויבים

וממשיך בכתוב: “על אויבך”:

והינני, שאף על פי שיש מציאות של אויב, ו“אויבך” לשון רבים, שלכן יש צורך במלחמה,

ועד שהמלחמה שבמלחמה היא באופן של עבודה (עבודה שבלב¹¹), כפי שמבאר רבנו הזקן¹² שהוא לשון עבוד עורות, שהיא עבודה קשה כו’ –

מכל מקום, היציאה למלחמה היא באופן שהוא “על אויבך”, למעלה מאויבך.

והינני, שאין זה באופן שנלחם עם מישהו שבערכו כו’, אלא הוא יודע מלכתחלה שהוא למעלה באין ערך מאויבך כו’.

ידיעה זו גופא פועלת את הנצחון במלחמה באופן נעלה וקל יותר כו’.

“ונתנו השם אלוהיך בידך” – השם נותן בידו את כולם כאחד

ועל זה נאמר “ונתנו ה’ אלקיך בידך”, “ונתנו” לשון יחיד.

כי אף על פי שיש “אויבך”, לשון רבים, אין צורך להלחם עם כל אחד בפרט, אלא באופן שהקדוש ברוך הוא נותן בידו את כלם כאחד.

ועל דרך שמצינו במלחמת סיחון, ש“אמר הקדוש ברוך הוא: מה אני מטריח על בני לצור על כל עיר ועיר? נתן בלב כל אנשי המלחמה לצאת מן העירות ונתקבצו כלם למקום אחד ושם נפלו, ומשם הלכו ישראל אל הערים כו”¹³, ועד לכבוש ששים עיר¹⁴.

ועל דרך זה מצינו (בהפטרך דחג הסכות) לענן מלחמת גוג ומגוג: “ואספתי את כל הגוים אל ירושלים למלחמה”¹⁵.

“ונתנו השם אלוהיך בידך” – השם מכניע את השורש הרוחני העליון של היצר הרע

ועוד יש לומר, שמה שכתוב “ונתנו” לשון יחיד קאי [- הפונה היא] על השורש ד“אויבך” למעלה.

הציבור⁸; “אל יתפלל תפילה קצרה בלשון יחיד אלא בלשון רבים, שמתוך כך תפלתו נשמעת”;⁹ ועד שאין הקדוש ברוך הוא מואס בתפלתן של רבים, שנאמר “הן א-ל כביר ולא ימאס”¹⁰ –

הנה עוד קדם התפלה, בעת היציאה למלחמה, קדם המלחמה עצמה, ישנו ענין ההתאחדות וההתפללות כו’, שלכן נאמר “פי תצא”, לשון יחיד.

“ונתנו הוי’ אלוהיך בידך” – ההתאחדות גורמת להשראת שם הוי’

ועל ידי זה פועל “ונתנו הוי’ אלקיך – בידך”:

כי להיות השראת שם הוי’ זהו דוקא על ידי ההתפללות.

ולכן, כדי להיות “ונתנו הוי’ בידך”, זהו על ידי אגודה אחת, עד שהם לשון יחיד.

ד. על אויבך

הפסוק מדגיש ואומר “כיתצא למלחמה על אויבך, ונתנו השם אלוהיך בידך”:

המלחמה עם היצר הרע היא מאבק קשה מול אויבים וכוחות רבים. ולמרות זאת, יהודי צריך לצאת למלחמה מתוך תחושת עליונות על האויבים ובידיעה שהוא נעלה מהאויב באופן לא יחסי כלל.

זו הסיבה לכך שהפסוק פותח בהתייחסות לאויב בתחילה בלשון רבים (“על אויבך”), ואחר כך בלשון יחיד (“ונתנו”): היציאה למלחמה מתוך ידיעה והכרה כזו, נותנת בעצמה כוח לנצח בצורה קלה יותר ולהשיג הישגים רוחניים גבוהים יותר. כי במקום להילחם בכל אויב בפני עצמו, הקדוש ברוך הוא נותן בידו את כולם כאחד (“ונתנו”). וכן, הקדוש ברוך הוא מכניע את השורש הרוחני של היצר הרע, וממילא מתבטל היצר הרע למטה.

11. תענית ב, א: איזוהי עבודה שבלב – זו תפילה.

12. בתורה אור פ’ משפטים עו, א.

13. פרש”י חוקת כא, כג.

14. דברים ג, ד.

15. זכריה יד, ב.

8. ברכות כט, סוף עמוד ב.

9. לשון רש”י שם.

10. איוב לו, ה. ברכות ח, א.

לְאַחֲרֵי "וּבִכְתָּהּ אֶת אֲבִיהָ וְאֶת אִמָּהּ יֵרַח יָמִים",
כַּמְבָּאָר בַּסְּפָרִים¹⁹ דִּ"רַח יָמִים" זֶה הוּא חֹדֶשׁ
אֵלּוּל, שֶׁהוּא חֹדֶשׁ הַחֲשֹׁבֹן עַל הָעֲבוּדָה דְּשָׁנָה
שֶׁעָבְרָה וְהַהֲכָנָה לְשָׁנָה הַבָּאָה -

"וְאַחֲרַיִן כֵּן תָּבוֹא אֵלֶיהָ וּבַעֲלָתָהּ".

הַיָּנוּ עֲנִין מְסִירוֹת נֶפֶשׁ.

שֶׁעֲנִינוּ בְּהַמְשָׁךְ לַעֲבֹדָה דְּחֹדֶשׁ אֵלּוּל הוּא
הַמַּעֲמָד וּמַצָּב שֶׁבִּנְעִילָה דְּיוֹם הַכַּפּוּרִים, וְלֵאחֲרָיִן
זֶה בְּהוֹשָׁעֵנָא רַבָּא וְשִׁמְיָי עֲצֶרֶת - שָׂאֻז נַעֲשֶׂה
הַיָּחִיד דִּישְׂרָאֵל וְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא [-] הַקְּדוֹשׁ
[בְּרוּךְ הוּא] בְּאַפִּין דִּישְׂרָאֵל וּמִלְכָּא בְּלַחֲדוּהִי [-]
לְבָדָם]²⁰, "יִהְיֶה לָּהּ לְבָדָד וְאֵין לְזָרִים אֲתָךְ"²¹, עַד
שֶׁ"הָיָה לְבָשָׁר אֶחָד"²².

וּמִזֶּה בָּאִים לָמָּה שֶׁכְּתוּב "וְהָיָה כִּי תָבוֹא אֶל
הָאָרֶץ"²³, וּמִקְיָמִים מְצוֹת בְּפוּרִים "מֵרָאשִׁית
כָּל פְּרֵי הָאֲדָמָה"²⁴, מִשְׁבַּעַת הַמֵּינִין שֶׁנִּשְׁתַּבַּחָה
בְּהוֹשָׁעֵנָא יִשְׂרָאֵל, כִּינּוּן שֶׁמִּקְבָּלִים כָּל טוֹב הָאָרֶץ
בְּגִשְׁמִיּוֹת וְגַם בְּרוּחָנִיּוֹת.

וְכֵן תִּהְיֶה לָנוּ, בַּעֲגָלָא דִּידָן [-] בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ,
בְּגָאֻלָּה הָאֲמִתִּית וְהַשְׁלָמָה, בְּקָרוֹב מִמֶּשׁ.

עַל דְּרָךְ מַה שֶׁכְּתוּב¹⁶ "וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת מַצְרִים
מֵת עַל שְׁפַת הַיָּם", שֶׁרָאוּ אֶת שָׂרֹו שֶׁל מַצְרִים
לְמַעַלָּה¹⁷ כִּי.

וְעַל פִּי זֶה יֵשׁ לְפָרֵשׁ גַּם מַה שֶׁכְּתוּב "עַל אוֹיְבֶיךָ",
"עַל" דִּיקָא, דִּקָּאֵי עַל שְׂרָשָׁם לְמַעַלָּה.

ה. תבוא אליה ובעלתה

הַמַּלְחָמָה שֶׁבַתְפִּילָה קְשׁוּרָה בְּמִיּוּחַד עִם
חֹדֶשׁ אֵלּוּל, שֶׁבַתְקוּפָה זֶה עֲבוּדַת הַשֵּׁם הִיא
עֲבוּדָה שֶׁל מְסִירוֹת נֶפֶשׁ שֶׁמְבִיאָה אַחֵר כָּךְ
לְאִיחּוּד הַמוֹחֵלֵט בֵּין יְהוּדֵי לְקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

**חֹדֶשׁ אֵלּוּל וְחֲגֵי תִשְׂרִי בַתְפִּילָה - מְסִירוֹת
נֶפֶשׁ עַד לְאִיחּוּד גְּמוּר עִם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא**

וְכָל זֶה קְשׁוּר בְּמִיּוּחַד עִם חֹדֶשׁ אֵלּוּל, שֶׁעֲנִינוּ
"אֲנִי דְּלוּדִי וְדוּדִי לִי"¹⁸,

שֶׁזֶהוּ תִכּוֹן עֲנִין עֲבוּדַת הַתְּפִלָּה, וְעַד לְשִׁלְמוֹת
הַתְּפִלָּה.

שֶׁנִּרְמַז בָּמָּה שֶׁכְּתוּב בְּהַמְשָׁךְ הַפָּרָשָׁה,

19. ראה ליקוטי תורה להאר"ל על הפסוק, ועוד.

20. ראה זהר ח"א לב, א. ח"א רח, ב.

21. משלי ה, יז.

22. לשון הכתוב בראשית ב, כד.

23. תבוא כו, א.

24. תבוא כו, ב.

16. בשלח יד, ל.

17. זהר חלק ב נב, ב. וראו גם פירוש רש"י לבשלח יד, י.

18. שיר השירים ו, ג. אבודרהם סדר תפלת ר"ה ופירושה פ"א. פרי עץ
חיים שער ר"ה פ"א. ראשית חכמה שער התשובה פ"ד (ד"ה עוד יש).

לחיות עם הרבי
- סביב השעון

וידאו מהרבי ברצף
בכל שעות היממה

מבצע מיוחד
לארץ הקודש:
35% הנחה
לשנה
הראשונה

לפרטים והרשמה:

JEM ישראל < did.li/JEM-tv < 03-3083554

בית חב"ד, בית הכנסת,
לעסק או למוסד החינוכי
התוכן מתעדכן כל העת,
בקטעים רלוונטיים
תוכן מרתק ומותאם לקהל היעד

י אלול

תקנ"ה

נפתח התיק הפלילי נגד אדמו"ר הזקן, וכתב ההלשנה נגדו הוגש לצאר הרוסי.

תרל"ה

נערך מעמד "קבלת פנים" בחתונתו של אדמו"ר הרש"ב. זה היה ביום שישי, והחופה נערכה במוצאי שבת.

תרנ"ב

בליובאוויטש התקיימה חתונת הרבנית חיה מושקא, בתו של אדמו"ר מהר"ש, עם הרב החסיד ר' משה הורנשטיין.

הרבנית חיה מושקא התייתמה מאביה בהיותה ילדה בת אחת עשרה, ומי שחיתן אותה היו אחיה - אדמו"ר הרש"ב והרב הקדוש רבי זלמן אהרן.

כך מתאר אדמו"ר הריי"צ את אירועי החתונה: "החופה הייתה בערב שבת קודש, ובמוצאי שבת קודש אחר הבדלה בשעה התשיעית לערך באו המחותנים והרבה חסידים אל [אבי], עם ביקור לשותות חמין של מוצאי שבת קודש. לפי מצב הזמן של שמחה נהפכו המים חמים למים מחממין, כוס של שמחה, סעודת מלווה מלכה, ובשעה האחת עשרה כבר הייתה השמחה בהתגלות, והחדר הגדול של [אבי] וכן חדר הפרוודור היו מלאים אנשים. ובחצי שעה השתים עשרה התחיל [אבי] לאמור הדרוש "כל הנהנה".

יא אלול

תרל"ה

חתונת אדמו"ר הרש"ב עם בת דודו, הרבנית

שטערנא שרה שניאורסון - בתו של אדמו"ר הריי"צ מאוורוטש, בן אדמו"ר הצמח צדק. החתן היה אז בן חמש עשרה, והחתונה נערכה בעיר אוורוטש, מקום מגוריה של הכלה.

מכמה סיבות, ובעיקר מפאת מצבו הרפואי, אדמו"ר מהר"ש לא נסע לחתונה. את החתן ליוותה אימו, הרבנית רבקה.

במהלך ימי שבע הברכות אמר אדמו"ר מהר"ש שלושים ושניים מאמרי חסידות.

כך סיפרה הרבנית שטערנא שרה: "לאחר חתונתי, כשהגעתי לליובאוויטש ככלתו של אדמו"ר המהר"ש, נפלתי ברוחי. כי ראיתי שכל משפחת "בית הרב" הם גבוהי קומה, ואילו אני הייתי נמוכת קומה. אמר לי על כך חותני הרבי: אל תיפלי ברוחך, ידוע הוא כי עצים נמוכים נותנים פירות טובים יותר..."

יב אלול

תרפ"ט

אדמו"ר הריי"צ מגיע לביקורו הראשון בארצות הברית. אלפים מיהודי ארצות הברית הצטופפו בנמל ניו יורק בבואם לקבל את פניו של הרבי, ובבואו פצחו בשירת "ברוך הבא". כשיצא אדמו"ר הריי"צ מהנמל, ליוותה את מכוניתו שיירה של מאות רכבים שעל כולם התנוסס השלט "ברוך הבא כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש".

במשך שהותו בארצות הברית, ביקר הרבי בכמה מהקהילות היהודיות הגדולות של ארצות הברית ועורר את האנשים לעזור ליהודי רוסיה.

לפני שעזב את ארצות הברית, ביקר אדמו"ר הריי"צ אצל נשיא ארצות הברית, מר הרברט הובר, והודה לו על מתן חופש הדת ליהודי ארצות הברית.

עת לדעת

אירועים בדברי ימי חסידות תב"ד על-פי לוח השנה

מבוסס על הספר 'עת לדעת',
מאת השליח הרב אברהם שמואל בוקיעט ע"ה
מוקדש לעילוי נשמתו

יג אלול

תרל"ו

נפטר הרב הקדוש רבי יעקב ישראל טברסקי
מצ'רקס - בנו של הרב הקדוש רבי מרדכי
מצ'רנוביל, חתנו של אדמו"ר האמצעי - ונטמן
בצ'רקס.

תרנ"ז

חתונת אדמו"ר הריי"צ עם הרבנית נחמה דינה
שניאורסון, בתו של הרב הקדוש רבי אברהם
מקשינוב. החתן היה אז בן שבע עשרה, והחתונה
התקיימה בליובאוויטש.

כשהגיע אדמו"ר הריי"צ לעונת השידוכים,
הוצעו הצעות רבות. הוריו, אדמו"ר הרשב"ב
והרבנית שטערנא שרה, נטו לשידוך עם הרבנית
נחמה דינה, ואילו הסבתא הרבנית רבקה נטתה
לשידוכים אחרים. הוחלט לשאול את החתן עצמו,
וכשסיפרו לו על השידוכים המוצעים אמרו שהם
שואלים אותו לדעתו בהתאם למסופר בתורה על
נישואי יצחק ורבקה - "נקרא לנערה ונשאלה את
פיה". השיב החתן: "נו, הרי באותה פרשה עצמה
נאמר "ולקחת אשה לבני ממשפחתי ומבית אבי"
- וכך יצא לפועל השידוך עם הרבנית נחמה דינה,
שהייתה קרובת משפחה...

כך נכתב בהזמנה לחתונה, ששיגר אדמו"ר
הרשב"ב: "כאשר זיכני השם יתברך בנשואי בני
יחידי המופלג מ' יוסף יצחק שיחיה... לזאת
אקרא נא למאהבי נפשי בא יבא על ראש שמחתי
להתעלס באהבים".

יד אלול

תרי"ב

נפטר הגאון החסיד ר' ברוך מרדכי אטינגר, רבה

של העיר בברויסק במשך כחמישים שנה. היה
מגדולי תלמידיו של אדמו"ר הזקן, ומאוחר יותר
מחסידי אדמו"ר האמצעי ואדמו"ר הצמח צדק.

גם ה'מתנגדים' של בברויסק קיבלו אותו כרב,
וכולם התייחסו אליו בהדרת כבוד. אחד מגדולי
הרבנים כתב עליו: "ר' מרדכי היה איש נפלא
ונעלה וחכם מדיני, והיה מושך לב אדם כאבן
מגנטית באהבת תורה ויראת שמיים, וגם בשיחת
חולין שלו הייתה חוכמה מופלאה בשניית הלצה
חדה ונעימה".

בשנת תרי"א עלה הרב אטינגר לארץ הקודש
והתיישב בירושלים, שם נפטר כעבור כשנה
בהיותו בן תשעים. נטמן בהר הזיתים בירושלים,
ליד ציונו של האור החיים הקדוש.

תרצ"ג

אדמו"ר הריי"צ עוזב את העיר ריגה שבלטביה,
לאחר קרוב לשש שנים, ומתיישב בוורשה
שבפולין. בוורשה התגורר הרבי במשך כשנתיים,
עד קיץ תרצ"ה, אז עבר לעיר אטבוצק.

תש"ב

הרבנית חיה מושקא הורנשטיין, בתו הצעירה
של אדמו"ר מהר"ש, נרצחה בטרבלינקה, ה' ייקום
דמה.

תש"מ

הרבי הורה לארגן כינוסים לילדים וילדות
שלוש פעמים: לפני ראש השנה, בעשרת ימי
תשובה ובחול המועד סוכות. הרבי הורה גם
שבארץ הקודש יקיימו כינוסים גם ליד הכותל
המערבי, מערת המכפלה וקבר רחל.

שבת קודש פרשת כי-תצא

יא אלול

קריאת התורה

בעליית שביעי וגם במפטיר, את המילה "זכר" ("זכר עמלק") קוראים פעמיים ברצף: בפעם הראשונה "זָכַר", ובפעם השנייה "זָכָר"¹. ויש לדייק לקרוא את המילה בטעם הנכון שלה, מונח, בשתי הפעמים.

בכמה מקומות יש שנוהגים להכות ולהרעיש בקריאת שמו של עמלק, אך יש להימנע מכך².

מנחה

בקריאת התורה, נוהג בעל הקורא להגביה את קולו בפסוק האחרון ("השקיפה").

את המילה "השקיפה" צריך לקרוא בהטעמה מלעיל³.

לאחר תפילת מנחה קוראים את פרק שני בפרקי אבות.

יום שלישי

יד אלול

יש להתחיל לעסוק בנושאי חג הסוכות⁴, ולהשתדל במיוחד להתחיל כבר לספק את צורכי החג לנזקקים כדי שיוכלו להתכונן לחג בשמחה, וכן לדאוג להם לצורכי ראש השנה⁵.

הלילה סוף זמן קידוש לבנה. מי שעדיין לא ערך קידוש לבנה החודש, יכול (וצריך) לעשות זאת במהלך הלילה.

יום רביעי

טו אלול

ביום זה נוסדה ישיבת "תומכי תמימים". על כן בימים אלה יש להוסיף בלימוד החסידות, וכן לחזק שיעורים קיימים ולייסד שיעורים חדשים - ובמיוחד מתורתם של הבעל שם טוב, אדמו"ר הזקן, אדמו"ר הרשב"א ואדמו"ר הרי"צ. כמו כן, יש להוסיף בעבודת התפילה ובצדקה גשמית ורוחנית, וכן לערוך התוועדות חסידית בכל מקום שיש בו ישיבת תומכי תמימים⁶.

אדמו"ר הרשב"א מייסד את ישיבת "תומכי תמימים", בה ישולבו לימודי נגלה וחסידות, במהלך סעודת שבע ברכות בנישואי בנו אדמו"ר הרי"צ שהתקיימה בליובאוויטש.

כך אמר אדמו"ר הרשב"א: "עשר שנים חשבתי על ייסוד ישיבה זו, ובמשך שנים אלו ביקרתי הרבה פעמים בגלל כך על ציוני אוהלי הקודש של אבי, הרבי מהר"ש, ושל סבי, הרבי הצמח צדק. התייסדות הישיבה אינה בשביל התורה בלבד, תורה אינה חסרה, ברוך השם, ישנן הרבה ישיבות. הכוונה היא "להאיר אור", שילמדו נגלה ושילמדו חסידות בשילוב הדוק, שיהיה במה ללכת בשוק. הישיבה שהנני מייסד בעזרתו יתברך היום, משאלי מאיתו יתברך ויתעלה, אשר יאציל עליה רוח של ראות שמיים, רוח של עבודה ופועל, רוח של נועם המידות, רוח של קבלת עול מלכות שמיים".

תרפ"ז

בפעם האחרונה לפני יציאתו מרוסיה, אדמו"ר הרי"צ מבקר ב"אוהל" אביו אדמו"ר הרשב"א בעיר רוסטוב, עם בתו הכלה הרבנית חיה מושקא.

מספר ימים לפני ראש השנה חזר אדמו"ר הרי"צ לביתו שבלנינגרד, שם שהה עד עזיבתו את רוסיה בסוף חודש תשרי.

1. ספר-המנהגים עמ' 31, ובאריכות שם עמ' 72. וראה 'התקשרות' גיליון כה, עמ' 17, הערה 3.
2. התקשרות, גיליון קט. ראה ילקוט-יוסף - מועדים (כרך ה) עמ' 259 ס"ה.
3. לוח כולל-חב"ד, בקריאת שבת הבאה בשחרית.
4. שו"ע אדמו"ר ס' תכט ס"א.
5. ראה לקוטי-שיחות, כרך יד, עמ' 369 ואילך, וש"י - סה"ש תנש"א ח"ב עמ' 808.
6. ע"פ 'התוועדויות' תשמ"ט ח"ד עמ' 315 ואילך.

כִּי תִבְנֶה בֵּית הָדָשׁ

לקט מכתבים קצרים בנושא רכישת דירה, מעבר דירה וחנוכת הבית

להתחשב מאד בדעת האישה

(אגרות קודש, כרך טז, אגרת ה'תתיד)

בשאלתו בעניין הדירה [האם להישאר לגור בדירה, או לעבור לדירה אחרת כפי שרוצה אשתו].
 בכלל [באופן כללי], על פי המבואר בכמה מקומות, בענייני דירה מתחשבים ביותר בדעת בעלת הבית, וזאת מכמה טעמים [נימוקים].
 ולכן, באם בדרכי נועם [ברגישות ובנימוס] יוכל לפעול אצלה [לגרום לה] שתסכים על [להמשיך לגור ב]דירתם בה הם דרים עתה, ובפרט שמתאים לכתבו [לפי מה שהוא כתב לי במכתבו] כבר דרים בה כשנתיים - מה טוב.
 ובאם אשתו לא תסכים בשום אופן על זה, יש לעשות כרצונה.

לבדוק אם ברכישת הבית הייתה הסגת גבול

(אגרות קודש, כרך יב, אגרת ג'תתקפ)

כותב לי שקנה חצי בית יותר יפה, חליפין [תמורת] ביתו עד עתה, ושנדמה לו אשר מאז רכישת הבית החדש ענייניו אינם מצליחים כדבעי [כמו שצריך].
 וצריך היה לברר, אם לא היה בקנייתו של הבית... השגת גבול [שאלתי משהו אחר עמד לסגור את העסקה ואתה 'חטפת' אותה ממנו]. כן מנכון [כדאי] לברר מפני מה מכר הקודם לו חצי בית זה [- כנראה כדי לבדוק אם לא היו מעורבים בעסקה מניעים לא כשרים או חשש של גזל וכדומה].
 ובכל אופן, הנה יבדקו את התפילין שלו וכן את המזוזות שמשתמש בהם בביתו זה [החדש], וכלי נדר יפריש בכל יום חול קודם התפילה בבוקר איזה פרוטות [כמה אגורות] לצדקה. וזכות התעסקותו בבית הכנסת, שבוודאי משתמש בהשפעתו כדי להרבות שם תפילה ותורה, תרבה ברכת השם יתברך והצלחתו בהמצטרך לו [במה שהוא צריך], גם בענייניו הפרטיים ובביתו החדשה.

לתת לצדקה מרווחי מכירת הבית

(אגרות קודש, כרך טז, אגרת ה'תתעט)

כותב אשר לפני שנה בערך קנה בית בשכונה אחרת, ומאז תמיד יש לו צרות וכו'.
 לפעמים רבות קורה בזה [קורים דברים כאלה] כשאין זהירים בהפרשת מעשר [עשרה אחוזים] לצדקה, על כל פנים [ולפחות] מעשר לצדקה מהרווחים של מכירת בית זה.
 ואם גם בנידון ידידיה [במקרה שלו] כן העניין, זאת אומרת שעד עתה לא הפריש מעשר; ולפי הידוע מאמר רז"ל שאין מדקדקין בצדקה, ושלכן צריכים להוסיף על כל פנים מעט יותר על המעשר, אם עדיין לא הפריש מעשר וקצת יותר ממכירת הבית - מובן שלכל לראש [לפני הכול] צריך לתקן את זה ולתת לצדקה מעט יותר ממעשר מהרווחים על מכירת הבית. ומה טוב, למלאות את אשר החסיר במעשר לצדקה בחודשים שעברו.
 וכיוון שהקדוש ברוך הוא אומר בנוגע לצדקה "וְכִכְּנֹנִי נָא בְּזֹאת", וידוע דרשת רז"ל על הצדקה "עֲשֵׂר בשביל שתתעשר" - בטח תקוים הבטחה זו גם בנידון ידידיה.

הביאור מופיע בגופן כזה. מילים שעוזרות לשטף הקריאה הכנסנו ללא סוגריים, מילים שמבארות מושגים או מילים - מופיעות בתוך סוגריים.

פרשת כי-תצא

הבכורה לנפש הבהמית

כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ שְׁתֵּי נָשִׁים הָאֶחָת אֹהֶבָהּ וְהָאֶחָת שְׂנֹאָהּ וְיֵלְדוּ לוֹ בְּנִים וְהָאֹהֶבָה וְהַשְׂנֹאָה, וְהָיָה הַבֵּן הַכָּבֵד לַשְּׂנֹאָה (דברים, פ"ק כא, פסוק טו)

יש כאן רמז מיוחד לכוחות הגדולים שטמונים דווקא בנפש הבהמית שבאדם:

"אהובה" זוהי הנפש האלוקית, ו"שנואה" היא הנפש הבהמית. ואף על פי כן, אומרת התורה: "והיה הבן הבכור לשניאה" - לומר לנו, שלנפש הבהמית יש שורש נעלה יותר מאשר שורשה של הנפש האלוקית. דווקא בגלל המקום הגבוה שממנו הגיעה, הנפש הבהמית נופלת למקום הנמוך ביותר שבו היא נמצאת.

(אדמו"ר הזקן - לקוטי תורה, דברים, דף לו)

אפרוחים של אהבה ויראה

כִּי יִקְרָא קֶן צֹפֵר לְפִנֵּי בֵּרוֹךְ בְּכָל יוֹם אֶל הָאָרֶץ אֲפֻרָּחִים אֵל בְּיָצִים וְהָאֵם רִכְצָתָהּ עַל הָאֲפֻרָּחִים אֵל הַבְּיָצִים, לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבְּנִים (פ"ק כב, פסוק ו)

בחסידות מוסבר רבות שההתבוננות בגדולת ה' מעוררת ויוצרת רגשות של אהבת ה' ויראת ה'. על כן, בקבלה, הבינה נקראת "אם" והאהבה והיראה נקראות "אפרוחים" - כי הבינה היא זו שיוולדת את הרגשות.

הקשר בין "אפרוחים" לאהבה ויראה רמוז במילה "הָאֲפֻרָּחִים" שבפסוק שלנו: ראשית, במילה זו מסתתרות האותיות "יראה"; שנית, אהבה ופחד רמוזים בראשי תיבות ("האפרוחים"); ושלישית, המילה "אפרח" שווה בגימטריה "חסד גבורה", שהם בעצם אהבה ויראה.

(רבי לוי יצחק, אביו של הרבי - לקוטי לוי יצחק לתניא, עמוד לב)

פרשת כי-תבוא

בוקר של יהודי

וְהָיָה כִּי תִבּוֹא אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ נַחֲלָה... וּלְקַחְתָּ מֵרֵאשִׁית כָּל פְּרֵי הָאָרֶץ (פ"ק טו, פסוק א"ב) וְשִׂמַּחְתָּ בְּכָל הַטּוֹב (פ"ק טז, פסוק י"א)

בפסוק זה מורה לנו התורה דבר נפלא על סדר היום היהודי:

"והיה כי תבוא אל הארץ, אשר ה' אלוקיך נותן לך" - כאשר הקדוש ברוך הוא מחזיר לך את נשמתך ואתה קם בבוקר ובא שוב אל המקום בעולם שאותו עליך לקדש ואותו עליך לעשות "ארץ ישראל";

"ולקחת מראשית כל פרי האדמה" - עליך לתת את הדיבור הראשון לקדוש ברוך הוא, לשבח ולהודות לה' על הנשמה שנתן בקרבך, באמירת "מודה אני";

"ושמחת בכל הטוב" - וכן עליך לשמוח על שזכית להיות יהודי ועל שנבראת לשמש את קונך.

(הרבי - שיחת שבת פרשת כי תבוא תשמ"ח)

ווארט חסידות

רעיונות קצרים מתורת החסידות על פרשת השבוע - רעיון אחד לכל יום

כתגם חסידי מביא לצלילות הדעת ו"מנקה" את הלב. הנהגה טובה חסידית מאירה את הבית. ניגון חסידי מחזק את התקוה והבטחון, מביא שמחה ומעמיד את הבית ואת בני הבית בקרן אורה.

(היום יום כ"ב תמוז)
בשם הרבי הרש"ב נ"ע)

מי מוליך אותך לאן שאתה הולך?

וְלִקְחַת מְרֵאשִׁית כָּל פְּרֵי הָאֲרָמָה אֲשֶׁר תָּבִיא מֵאֶרֶץ אֲשֶׁר ה' אֱ-לֹהֶיךָ נָתַן לְךָ וְשָׂמַת בְּטֹטָא, וְהִלַּכְתָּ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר ה' אֱ-לֹהֶיךָ לְשֹׁכֵן שְׁמוֹ שָׁם (פסוק ט, פסוק ז)

בפסוק זה יש גם הוראה כללית על הייעוד של כל יהודי בתיקון מקומו בעולם:

"והלכת אל המקום" - כשיהודי מגיע למקום מסוים;

"אשר יבחר ה' אלוהיך" - עליו לדעת כי הוא איננו הולך לשם מדעת עצמו, אלא ההשגחה העליונה היא שמוליכה אותו ומביאה אותו לשם;

וזאת **"לשכן שמו שם"** - כדי שיפרסם שם אלוקות.

(הרבי - היום יום, עמוד פח)

כן תזכה לשנה הבאה

אֲדָם יִיָּרֵד לַתּוֹךְ שְׂדֵהוּ וְרוּאָה תֵּאָנֶה שְׂפִכְרָהּ, כּוֹרֵךְ עָלֶיהָ גְּמִי לְסִימָן וְאָמַר "הֲרִי זֶה בְּכוֹרִים" (רש"י)

תיאור זה הוא גם משל על היחס המיוחד שבין הקדוש ברוך הוא לילדי ישראל:

"אדם יורד לתוך שדהו, ורואה תאנה שביכרה" - הקדוש ברוך הוא נכנס ורואה ילד או ילדה שנכנסים לגיל מצוות, או אפילו יהודי מבוגר שהיה רחוק ורק כעת מתקרב לתורה;

"אומר: הרי זה ביכורים" - הוא מצווה ומבקש שיביאו אותם לבית המקדש, שיכניסו אותם למתחם הקדוש ויחנכו אותם לתורה ולמצוות.

ומי שעוסק בקירוב יהודים לתורה ולמצוות ובחינוך ילדים וילדות, זוכה לקרב עוד ועוד יהודים ולהביא אותם אל הקדושה. כפי שמביא רש"י על מביאי הביכורים: **"בַּת קוֹל מְבַרְכָתוֹ - הַבָּאת בְּכוֹרִים הַיּוֹם, תִּזְכֶּה לְשָׁנָה הַבָּאָה"**.

(הרבי - לקוטי שיחות, כרך ט, עמוד 159)

להפוך חטא לתפארת

אֵת ה' הָאֵימַרְתָּ הַיּוֹם, לְהָיוֹת לְךָ לֹא-לֹהִים וְלִלְכֹת בְּדַרְכֵּי וּלְשַׁמֵּר חֻקֵּי וּמִצְוֹתָיו וּלְשַׁמֵּעַ בְּקוֹל (פסוק ט, פסוק יז)

לִי נִרְאָה שֶׁהוּא לְשׁוֹן הַפְּרִשָּׁה וְהַבְּדִלָה - הַבְּדִלְתוֹ לְךָ מֵאֲלֹהֵי הַנֶּכֶר לְהָיוֹת לְךָ לֹא-לֹהִים וְהוּא הַפְּרִיֶשֶׁת אֵלָיו מֵעַמִּי הָאֶרֶץ לְהָיוֹת לוֹ לְעַם סֵגֻלָּה, וּמִצְוֹתָיו לָהֶם עַד וְהוּא לְשׁוֹן תַּפְאֶרֶת כְּמוֹ "וְתֹאמְרוּ כָּל פֶּעַל אֵין" (רש"י)

מהו היחס האמיתי בין יהודי לבין עבירות ועוונות?

מצד עצם מציאותו וטבעו, ליהודי אין שום קשר כלל לרע והוא מובדל לחלוטין מכל חטא ועוון ("לשון הפרשה והבדלה"). וגם אם יהודי כן חטא, חלילה, בכוחו לשוב בתשובה ולהפוך את החטא עצמו לזכות ושבח ("לשון תפארת").

(הרבי - לקוטי שיחות, כרך ט, עמוד 173)

תורה כמו עסק

וְדַבֵּר מֹשֶׁה וְהַכֹּהֲנִים הָלוֹים אֶל כָּל יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר, הִסַּפְתָּ וּשְׁמַעַת יִשְׂרָאֵל הַיּוֹם הַזֶּה נִהְיִיתָ לְעַם לֹה' אֱ-לֹהֶיךָ (פסוק כז, פסוק ט)

הִסַּפְתָּ - עָשׂוּ כַתוּת כַתוּת וְעִסְקוּ בַתּוֹרָה, לִפִּי שְׂאֵין הַתּוֹרָה נִקְנִית אֶלָּא בַחֲבוּרָה (גמרא, מסכת ברכות, דף סג, עמוד ב)

יש ללמוד תורה בצורה של "עסק".

בעל עסק פותח את חנותו במקום מרכזי, ממציא המצאות כדי שהחנות תהיה גלויה ובולטת לעין, ומפרסם את סחורתו ככל שעולה בידו, כדי שגם העוברים והשבים הטרודים ביותר יבחינו בחנותו, ואפילו אם לא יקנו מאומה לפחות ידעו שכאן מוכרים סחורה מסוימת ומתישהו יבואו ויקנו.

גם בלימוד התורה צריך להיות כך. הלימוד צריך להיות ברבים דווקא, "כיתות כיתות", ויש להשתדל ולהגות רעיונות והמצאות כדי לפרסם את הדבר ולמשוך עוד ועוד 'לקוחות' שיבואו ללמוד תורה.

(אדמו"ר הרי"צ - ספר המאמרים קונטרסים, כרך א, עמוד רנח)

שניים מקרא ואחד תרגום

מוקדש לע"נ הרה"ק ר' מנחם מענדל הכהן ב"ר הרה"ק יהושע זעליק הכהן ע"ה
ומרת גאלדא בת הרה"ק מרדכי ירחמיאל חיים לימא ע"ה

שְׁנוּאָה וַיִּלְדוּלָהּ בָּנִים הָאֵהוּבָה וְהַשְׁנוּאָה וְהִיא
הָבָן הַבָּכֹר לְשִׁנְיָאָה: אַרְי תְּהוֹנִן לְגִבּוֹר תְּרַמִּין
נָשִׁין חֲדָא רַחֲמַתָּא וְחֲדָא שְׁנִיָּאָתָא וַיִּלְדִּין לָהּ
בְּנִין רַחֲמַתָּא וְשְׁנִיָּאָתָא וַיְהִי בָרָא בּוֹכְרָא
לְשִׁנְיָאָתָא: ט וְהָיָה בְּיוֹם הַנְּחִילָה אֶת־בָּנָיו אֶת
אֲשֶׁר־יְהִיָּה לוֹ לֹא יוֹכֵל לְכַבֵּר אֶת־בְּנֵי־הָאֵהוּבָה
עַל־פְּנֵי בְּנֵי־הַשְׁנוּאָה הַבָּכֹר: וְהָיָה בְּיוֹם הַנְּחִילָה
אֶת־בָּנָיו אֶת אֲשֶׁר־יְהִיָּה לוֹ לֹא יוֹכֵל לְכַבֵּר
אֶת־בְּנֵי־הָאֵהוּבָה עַל־פְּנֵי בְּנֵי־הַשְׁנוּאָה הַבָּכֹר: וַיְהִי
בְּיוֹמָא דְיַחְסֵן לְבִנְיָה יֵת דִּי יְהִי לָהּ לִית לָהּ רֶשׁוּ
לְכַבְרָא יֵת בַּר רַחֲמַתָּא עַל אַפִּי בַר שְׁנִיָּאָתָא
בּוֹכְרָא: י כִּי אֶת־הַבָּכֹר בְּנֵי־הַשְׁנוּאָה יִפִּיר לְתַת
לוֹ פִּי שְׁנִים כָּכָל אֲשֶׁר־יִמְצָא לוֹ כִּי־הוּא
רֹאשִׁית אָנֹכִי לוֹ מִשְׁפָּט הַבָּכְרָה: כִּי אֶת־הַבָּכֹר
בְּנֵי־הַשְׁנוּאָה יִפִּיר לְתַת לוֹ פִּי שְׁנִים כָּכָל אֲשֶׁר־
יִמְצָא לוֹ כִּי־הוּא רֹאשִׁית אָנֹכִי לוֹ מִשְׁפָּט הַבָּכְרָה:
אַרְי יֵת בּוֹכְרָא בַר שְׁנִיָּאָתָא יִפְרֹשׁ לְמַתָּן לָהּ
תְּרַמִּין חֲלָקִין כָּכָל דִּי יִשְׁתַּכַּח לָהּ אַרְי הוּא רִישׁ
תְּקֻפָּה לָהּ חֲזִיָּא כְּבוֹדָתָא: ס יִי כִּי־יְהִיָּה לְאִישׁ
בֶּן סוֹרֵר וּמוֹרֵה אֵינְנוּ שְׁמַע בְּקוֹל אָבִיו וּבְקוֹל
אִמּוֹ וַיִּסְרֹר אֹתוֹ וְלֹא יִשְׁמַע אֲלֵיהֶם: כִּי־יְהִיָּה
לְאִישׁ בֶּן סוֹרֵר וּמוֹרֵה אֵינְנוּ שְׁמַע בְּקוֹל אָבִיו
וּבְקוֹל אִמּוֹ וַיִּסְרֹר אֹתוֹ וְלֹא יִשְׁמַע אֲלֵיהֶם: אַרְי
יְהִי לְגִבּוֹר בַּר סָטִי וּמָרִי לִיתוּהִי מְקַבֵּל מִמִּימַר
אָבוּהִי וּלְמִימַר אִמָּה וּמִלִּפְנֵי יְתָהּ וְלֹא יִקְבֹּל
מִנְּהוֹן: ט וַתִּפְשׁוּ בּוֹ אָבִיו וְאִמּוֹ וְהוֹצִיאוּ אֹתוֹ
אֶל־זִקְנֵי עִירוֹ וְאֶל־שַׁעַר מִקְדָּמוֹ: וַתִּפְשׁוּ בּוֹ אָבִיו
וְאִמּוֹ וְהוֹצִיאוּ אֹתוֹ אֶל־זִקְנֵי עִירוֹ וְאֶל־שַׁעַר
מִקְדָּמוֹ: וַיַּחֲדוּן בָּהּ אָבוּהִי וְאִמָּה וַיִּפְסְקוּן יְתָהּ
לְקַדֵּם סָבִי קֶרְתָּה וּלְתַרְעֵ בֵּית דִּין אֲתֵרָה:
ז וְאִמְרוּ אֶל־זִקְנֵי עִירוֹ בְּנֵנוּ זֶה סוֹרֵר וּמוֹרֵה
אֵינְנוּ שְׁמַע בְּקוֹלָנוּ זֹלָל וְסָבָא: וְאִמְרוּ אֶל־זִקְנֵי
עִירוֹ בְּנֵנוּ זֶה סוֹרֵר וּמוֹרֵה אֵינְנוּ שְׁמַע בְּקוֹלָנוּ זֹלָל

כִּי־תִצָּא לְמַלְחָמָה עַל־אֹיְבֶיךָ וְנָתַנְּךָ יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ בְּיָדָהּ וְשָׁבִיתָ שָׁבוּ: כִּי־תִצָּא לְמַלְחָמָה
עַל־אֹיְבֶיךָ וְנָתַנְּךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּיָדָהּ וְשָׁבִיתָ שָׁבוּ:
אַרְי תִּפּוֹק לְאַגְחָא קָרְבָא עַל בַּעֲלֵי דְכַבְּךָ
וַיִּמְסְרֵנוּן יְיָ אֱלֹהֶיךָ בְּיָדָהּ וְתַשְׁבִּי שְׁבִיהוֹן:
א וְרֹאיתָ בְּשִׁבְיָהּ אִשָּׁתְּךָ וְיִתְּתָהּ אֵלֶיךָ וְשָׁקַתָּ בָּהּ
וְלָקַחְתָּ לָּךְ לְאִשָּׁה: וְרֹאיתָ בְּשִׁבְיָהּ אִשָּׁתְּךָ וְיִתְּתָהּ
לָּךְ וְשָׁקַתָּ בָּהּ וְלָקַחְתָּ לָּךְ לְאִשָּׁה: וְתַחֲזִי
בְּשִׁבְיָהּ אֶתְתָּא שְׁפִירָתָא חֲזוּ וְתַתְּרַעֲי בָּהּ וְתַסְבֵּה
לָךְ לְאִנְתּוֹ: י וְהִבְאֵתָהּ אֶל־תּוֹךְ בֵּיתְךָ וְגִלְחָהּ
אֶת־רֹאשָׁהּ וְעִשְׂתָּהּ אֶת־צַפְרֵיהָ: וְהִבְאֵתָהּ אֶל־
תּוֹךְ בֵּיתְךָ וְגִלְחָהּ אֶת־רֹאשָׁהּ וְעִשְׂתָּהּ אֶת־
צַפְרֵיהָ: וְתַעֲלֶנָּה לְגוֹ בֵּיתְךָ וְתַגְלַח יֵת רִישָׁהּ
וְתַרְבִּי יֵת טוֹפְרָנָהּ: י וְהִסִּירָהּ אֶת־שְׁמֹלֶת
שִׁבְיָהּ מֵעַלֶּיהָ וְיִשְׁכַּבְהָ בְּבֵיתְךָ וּבִכְתָּהּ אֶת־אֲבִיהָ
וְאֶת־אִמָּהּ יָרַח יָמִים וְאַחֲרַיִם כֹּהֵן תָּבֹא אֵלֶיהָ
וּבַעֲלֹתָהּ וְהִיְתָה לָּךְ לְאִשָּׁה: וְהִסִּירָהּ אֶת־שְׁמֹלֶת
שִׁבְיָהּ מֵעַלֶּיהָ וְיִשְׁכַּבְהָ בְּבֵיתְךָ וּבִכְתָּהּ אֶת־אֲבִיהָ
וְאֶת־אִמָּהּ יָרַח יָמִים וְאַחֲרַיִם כֹּהֵן תָּבֹא אֵלֶיהָ
וּבַעֲלֹתָהּ וְהִיְתָה לָּךְ לְאִשָּׁה: וְתַעֲדִי יֵת כְּסוּת
שִׁבְיָהּ מִנָּה וְתִיתַב בְּבֵיתְךָ וְתַכְפִּי יֵת אָבוּהָ וְיֵת
אִמָּהּ יָרַח יָמִין וְכֹתֵר כֹּהֵן תַּעֲוֹל לֹתָהּ וְתַבַּעֲלֶנָּה
וְתַחֲזִי לָךְ לְאִנְתּוֹ: י וְהָיָה אִם־לֹא חָפְצָתָּ בָּהּ
וְשָׁלַחְתָּהּ לְנַפְשָׁהּ וּמָכַר לְאֶת־מִכְרָנָהּ בַּכֶּסֶף
לְאֶת־תַּתְּעֻמָּר בָּהּ תַּחַת אֲשֶׁר עָנִיתָהּ: וְהָיָה
אִם־לֹא חָפְצָתָּ בָּהּ וְשָׁלַחְתָּהּ לְנַפְשָׁהּ וּמָכַר לְאֶת־
תַּתְּעֻמָּר בַּכֶּסֶף לְאֶת־תַּתְּעֻמָּר בָּהּ תַּחַת אֲשֶׁר
עָנִיתָהּ: וַיְהִי אִם לֹא תַתְּרַעֲעִי בָּהּ וְתַפְטְרָנָהּ
לְנַפְשָׁהּ וְזַבְנָא לֹא תַזְבְּנָנָהּ בַּכֶּסֶף לֹא תַתְּגַר בָּהּ
חֲלָף דִּי עָנִיתָהּ: ס כִּי־יְהִיָּין לְאִישׁ שְׁתֵּי נָשִׁים
הָאֶחָת אֵהוּבָה וְהָאֶחָת שְׁנוּאָה וַיִּלְדוּלָהּ בָּנִים
הָאֵהוּבָה וְהַשְׁנוּאָה וְהִיא הָבָן הַבָּכֹר לְשִׁנְיָאָה:
כִּי־יְהִיָּין לְאִישׁ שְׁתֵּי נָשִׁים הָאֶחָת אֵהוּבָה וְהָאֶחָת

תַּעֲשֶׂה לַחֲמוֹר וְכֵן תַּעֲשֶׂה לְשִׁמְלָתוֹ וְכֵן תַּעֲשֶׂה
לְכָל־אֲבֵרַת אַחִיד אֲשֶׁר־תֹּאכְד מִמֶּנּוּ וּמִצֵּאתָהּ
לֹא תוּכַל לְהַתְעַלֵּם: וְכֵן תַּעֲשֶׂה לַחֲמוֹר וְכֵן
תַּעֲשֶׂה לְשִׁמְלָתוֹ וְכֵן תַּעֲשֶׂה לְכָל־אֲבֵרַת אַחִיד
אֲשֶׁר־תֹּאכְד מִמֶּנּוּ וּמִצֵּאתָהּ לֹא תוּכַל לְהַתְעַלֵּם:
וְכֵן תַּעֲבֹד לַחֲמֶרָה וְכֵן תַּעֲבֹד לַכִּסִּיתָהּ וְכֵן תַּעֲבֹד
לְכָל אֲבֵרַת אַחֲוֹף דִּי תִיבֹד מִנָּה וּתִשְׁכַּחנָּה לִית
לָךְ רִשׁוֹ לֹא־תִפְסָא: ס ה' לֹא־תִרְאֶה אֶת־חֲמוֹר
אֲחִיד אוֹ שׁוֹר נָפְלִים בְּדֶרֶךְ וְהַתְעַלְמָת מֵהֶם
הַקֵּם תִּקֵּם עִמּוֹ: לֹא־תִרְאֶה אֶת־חֲמוֹר אֲחִיד אוֹ
שׁוֹר נָפְלִים בְּדֶרֶךְ וְהַתְעַלְמָת מֵהֶם הַקֵּם תִּקֵּם
עִמּוֹ: לֹא תַחֲזִי יַת חֲמֶרָה דְּאַחֲוֹף אוֹ תוֹרָה רָמֵן
בְּאַרְחָא וְתִתְקַבֵּשׁ מִנְהוֹן אַקְמָא תִּקֵּם עִמָּה: ס
ה' לֹא־יִהְיֶה כְּלִי־גִבֹּר עַל־אִשָּׁה וְלֹא־יִלְבֹּשׁ גִּבֹּר
שִׁמְלַת אִשָּׁה כִּי תוֹעֵבֶת יִהְיֶה אֱלֹהִיד כְּלִי־עֲשֵׂה
אֵלֶּה: לֹא־יִהְיֶה כְּלִי־גִבֹּר עַל־אִשָּׁה וְלֹא־יִלְבֹּשׁ גִּבֹּר
שִׁמְלַת אִשָּׁה כִּי תוֹעֵבֶת יִהְיֶה אֱלֹהִיד כְּלִי־עֲשֵׂה
אֵלֶּה: לֹא יִהְיֶה תַקִּין זִין דְּגִבֹּר עַל אִתְמָא וְלֹא
יִתְקַן גִּבֹּר בְּתַקִּינִי אִתְמָא אַרִי מְרַחֵק קָדָם יִי
אֱלֹהִיד כֹּל עֲבַד אֵלִין: פ ו' כִּי יִקְרָא קוֹנ־צִפּוֹר
לְפָנֶיךָ בְּדֶרֶךְ בְּכֻל־עֵץ אִלֵּן אוֹ עַל־הָאֲרֵץ אֲפֹרְחִים
אוֹ בִּיצִים וְהָאֵם רִבְצָת עַל־הָאֲפֹרְחִים אוֹ
עַל־הַבִּיצִים לֹא־תִקַּח הָאֵם עַל־הַבָּנִים: כִּי יִקְרָא
קוֹנ־צִפּוֹר לְפָנֶיךָ בְּדֶרֶךְ בְּכֻל־עֵץ אִלֵּן אוֹ עַל־הָאֲרֵץ
אֲפֹרְחִים אוֹ בִּיצִים וְהָאֵם רִבְצָת עַל־הָאֲפֹרְחִים אוֹ
עַל־הַבִּיצִים לֹא־תִקַּח הָאֵם עַל־הַבָּנִים: אִי יַעֲרַע
קִנָּא דְּצִפּוֹרָא קְדָמָךְ בְּאַרְחָא בְּכָל אֵילָן אוֹ עַל
אַרְעָא אֲפֹרְחִין אוֹ בַעֲזִין וְאִמָּא רִבְעָא עַל אֲפֹרְחִין
אוֹ עַל בַּעֲזִין לֹא תִסָּב אִמָּא עַל בָּנָא: ז שְׁלַח
תִּשְׁלַח אֶת־הָאֵם וְאֶת־הַבָּנִים תִּקַּח־לָךְ לְמַעַן
יֵיטֵב לָךְ וְהִיאֲרִכְתָּ יָמִים: שְׁלַח תִּשְׁלַח אֶת־הָאֵם
וְאֶת־הַבָּנִים תִּקַּח־לָךְ לְמַעַן יֵיטֵב לָךְ וְהִיאֲרִכְתָּ
יָמִים: ס שְׁלַח תִּשְׁלַח יַת אִמָּא וְיַת בָּנָא תִסָּב
לָךְ בְּדִיל דְּיֵיטֵב לָךְ וְתוֹרִיד יוֹמִין:

וסבא: וַיִּמְרוּן לִסְבִי קִרְתָּה בְּנָנָא דִּין סְטִי וּמְרִי
לִיתוּהִי מְקַבֵּל לְמִימְרָנָא זָלֵל בְּסַר וְסְבִי חֲמַר:
כא וְרַגְמָהוּ כְּלִי־אֲנָשִׁי עִירוֹ בְּאֲבָנִים וְמוֹת וּבַעֲרַת
הָרַע מִקִּרְבָּךְ וְכָל־יִשְׂרָאֵל יִשְׁמְעוּ וַיִּרְאוּ:
וְרַגְמָהוּ כְּלִי־אֲנָשִׁי עִירוֹ בְּאֲבָנִים וְמוֹת וּבַעֲרַת הָרַע
מִקִּרְבָּךְ וְכָל־יִשְׂרָאֵל יִשְׁמְעוּ וַיִּרְאוּ: וַיִּרְגְּמֵנָה כֹּל
גִּבְרִי קִרְתָּה בְּאֲבָנָא וַיָּמוּת וַתִּפְלִי עֲבַד דְּבִישׁ
מִבִּינְךָ וְכָל יִשְׂרָאֵל יִשְׁמְעוּ וַיִּדְחִלּוּן: ס
שני כב וְכִי־יִהְיֶה בְּאִישׁ חֲטָא מִשְׁפַּט־מוֹת וְהוֹמַת
וְתָלִית אֹתוֹ עַל־עֵץ: וְכִי־יִהְיֶה בְּאִישׁ חֲטָא
מִשְׁפַּט־מוֹת וְהוֹמַת וְתָלִית אֹתוֹ עַל־עֵץ: וְאִרִי
יְהִי בְּגִבֹּר חוֹבֶת דִּין דְּקִטּוֹל וַיִּתְקַטֵּל וְתַצְלוּב יִתָּה
עַל צְלִיבָא: כג לֹא־תִלִּין נִבְלָתוֹ עַל־הָעֵץ כִּי
קִבּוֹר תִּקְבְּרֵנּוּ בְּיוֹם הַחַוָּא כִּי־קָלַלְתָּ אֱלֹהִים
תְּלוּי וְלֹא תִטְמָא אֶת־אֲדָמְתָךְ אֲשֶׁר יִהְיֶה
אֱלֹהִיד נָתַן לָךְ נִחְלָה: לֹא־תִלִּין נִבְלָתוֹ עַל־הָעֵץ
כִּי־קִבּוֹר תִּקְבְּרֵנּוּ בְּיוֹם הַחַוָּא כִּי־קָלַלְתָּ אֱלֹהִים
תְּלוּי וְלֹא תִטְמָא אֶת־אֲדָמְתָךְ אֲשֶׁר יִהְיֶה אֱלֹהִיד
נָתַן לָךְ נִחְלָה: לֹא תִבִּית נִבְלָתָה עַל צְלִיבָא אַרִי
מִקְבֵּר תִּקְבְּרֵנָה בְּיוֹמָא הַהוּא אַרִי עַל דְּחָב קָדָם
יִי אַצְטָלֵב וְלֹא תִסָּב יַת אַרְעָךְ דִּי יִי אֱלֹהִיד יִהֲב
לָךְ אֲחִידָא: ס ה' לֹא־תִרְאֶה אֶת־שׁוֹר אֲחִיד אוֹ
אֶת־שׁוֹר נְדָחִים וְהַתְעַלְמָת מֵהֶם הִשָּׁב תִּשָּׁב
לְאֲחִיד: לֹא־תִרְאֶה אֶת־שׁוֹר אֲחִיד אוֹ אֶת־שׁוֹר
נְדָחִים וְהַתְעַלְמָת מֵהֶם הִשָּׁב תִּשָּׁב לְאֲחִיד:
לֹא תַחֲזִי יַת תוֹרָא דְּאַחֲוֹף אוֹ יַת אִמָּרָה דְּטַעֲן
וְתִתְקַבֵּשׁ מִנְהוֹן אִתְכָּא תִתְכַּנְּנוּן לְאַחֲוֹף: ז ואם
לֹא קְרוֹב אֲחִיד אֱלִיד וְלֹא יִדְעָתוּ וְאִסְפָּתוּ
אֶל־תוֹד בִּיתָךְ וְיִהְיֶה עִמָּךְ עַד דְּרִשׁ אֲחִיד אֹתוֹ
וְהִשְׁבָּתוּ לוֹ: ואם־לֹא קְרוֹב אֲחִיד אֱלִיד וְלֹא
יִדְעָתוּ וְאִסְפָּתוּ אֶל־תוֹד בִּיתָךְ וְיִהְיֶה עִמָּךְ עַד
דְּרִשׁ אֲחִיד אֹתוֹ וְהִשְׁבָּתוּ לוֹ: ואם לֹא קְרוֹב אֲחִיד
לְוִתָךְ וְלֹא יִדְעָתָ לָהּ וְתִכְנַשְׁנָה לָהּ בִּיתָךְ וְיִהְיֶה
עִמָּךְ עַד דְּיִתְבַּע אֲחִיד יִתָּה וְתִתְכַּנְּנָה לָהּ: ח וְכֵן

שליש ח כִּי תִבְנֶה בֵּית חָדָשׁ וְעָשִׂיתָ מַעֲקֶה לַגֹּגֶד
וְלֹא־תִשִּׂים דְּמוּם בְּבֵיתְךָ כִּי־יִפֹּל הַנֶּפֶל מִמֶּנּוּ:
כִּי תִבְנֶה בֵּית חָדָשׁ וְעָשִׂיתָ מַעֲקֶה לַגֹּגֶד וְלֹא־
תִשִּׂים דְּמוּם בְּבֵיתְךָ כִּי־יִפֹּל הַנֶּפֶל מִמֶּנּוּ: אָרִי
תִּבְנֶה בֵּיתָא מִדָּתָא וְתַעֲבֹד תִּיקָא לְאַגְרֵךְ וְלֹא
תִשְׁוִי חֻכְתָּ דִּין דְּקִטּוּל בְּבֵיתְךָ אָרִי יִפֹּל דְּנֶפֶל
מִנָּה: ט לֹא־תִזְרַע פְּרֻמָּךְ בְּלֵאִים פְּנִיתְקֻדָּשׁ
הַמְּלָאָה הַזֹּרַע אֲשֶׁר תִּזְרַע וְתִבּוּאָתָּ הַכֶּרֶם:
לֹא־תִזְרַע פְּרֻמָּךְ בְּלֵאִים פְּנִיתְקֻדָּשׁ הַמְּלָאָה הַזֹּרַע
אֲשֶׁר תִּזְרַע וְתִבּוּאָתָּ הַכֶּרֶם: לֹא תִזְרַע פְּרֻמָּךְ
עֲרוּבִין דִּילְמָא תִּסְתָּאב דְּמַעַת זֶרְעָא דִּי תִזְרַע
וְעִלְלָת פְּרֻמָּא: ס לֹא־תִחְרַשׁ בְּשׁוּר־וּבְחָמֹר
יַחְדּוֹ: לֹא־תִחְרַשׁ בְּשׁוּר־וּבְחָמֹר יַחְדּוֹ: לֹא תִרְדִּי
בְּתוֹרָא וּבְחָמְרָא כְּחָדָא: יא לֹא תִלְבֹּשׁ שְׁעִטָּנִי
צִמְר וּפְשָׁתִים יַחְדּוֹ: לֹא תִלְבֹּשׁ שְׁעִטָּנִי צִמְר
וּפְשָׁתִים יַחְדּוֹ: לֹא תִלְבֹּשׁ שְׁעִטָּנָא עֲמֹר וְכִתְּן
מַחְבֵּר כְּחָדָא: ס יג גְּדִלִים תַּעֲשֶׂה־לָּךְ עַל־אַרְבַּע
כְּנָפּוֹת כְּסוּתְךָ אֲשֶׁר תְּכַסֶּה־בָּהּ: גְּדִלִים תַּעֲשֶׂה־
לָּךְ עַל־אַרְבַּע כְּנָפּוֹת כְּסוּתְךָ אֲשֶׁר תְּכַסֶּה־בָּהּ:
כְּרִסְפִּדִין תַּעֲבֹד לָךְ עַל אַרְבַּע כְּנָפֵי כְּסוּתְךָ דִּי
תְּכַסִּי בָּהּ: ס יג כִּי־יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה וּבָא אֵלֶיהָ
וּשְׁנָאָהּ: כִּי־יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה וּבָא אֵלֶיהָ וּשְׁנָאָהּ:
אָרִי יִסֹּב גֹּבֵר אֶתְתָּא וְיַעֲוִל לְזֹתָה וְיִסְנַנָּה: יד וְשֵׁם
לָהּ עֲלִילָת דְּבָרִים וְהוֹצֵא עֲלֶיהָ שֵׁם רָע וְאָמַר
אֶת־הָאִשָּׁה הַזֹּאת לְקַחְתִּי וְאֶקְרַב אֵלֶיהָ וְלֹא־
מִצָּאתִי לָהּ בְּתוּלִים: וְשֵׁם לָהּ עֲלִילָת דְּבָרִים
וְהוֹצֵא עֲלֶיהָ שֵׁם רָע וְאָמַר אֶת־הָאִשָּׁה הַזֹּאת
לְקַחְתִּי וְאֶקְרַב אֵלֶיהָ וְלֹא־מִצָּאתִי לָהּ בְּתוּלִים:
וְיִשְׁוִי לָהּ תַּסְקוּפִי מִלִּין וְיַפֵּק עֲלָהּ שׁוּם בִּישׁ
וְיִימַר יְת אֶתְתָּא הָדָא נִסְבִּית וְעִלִּית לְזֹתָה וְלֹא
אֲשַׁכְּחִית לָהּ בְּתוּלִין: טו וְלָקַח אָבִי כְּתִיב הִנֵּנִי קִרִּי
הַנֶּעֱרָה וְאָמַר וְהוֹצִיאוּ אֶת־בְּתוּלִי כְּתִיב הִנֵּנִי קִרִּי
הַנֶּעֱרָה אֶל־זִקְנִי הָעִיר הַשְּׁעָרָה: וְלָקַח אָבִי
הַנֶּעֱרָה וְאָמַר וְהוֹצִיאוּ אֶת־בְּתוּלִי הַנֶּעֱרָה אֶל־זִקְנִי

הָעִיר הַשְּׁעָרָה: וְיִסֹּב אֲבוּהָ (נ"א אָבוּהָ) דְּעוֹלָמְתָּא
וְאָמַר וְיַפְקוּן יְת בְּתוּלִי עוֹלָמְתָּא לְקָדָם סְבִי
קִרְתָּא לְתַרַע בֵּית דִּין אֶתְרָא: טו וְאָמַר אָבִי
כְּתִיב הִנֵּנִי קִרִּי הַנֶּעֱרָה אֶל־הַזִּקְנִים אֶת־בְּתוּלִי נְתָתִי
לְאִישׁ הַזֶּה לְאִשָּׁה וְיִשְׁנָאָהּ: וְאָמַר אָבִי הַנֶּעֱרָה
אֶל־הַזִּקְנִים אֶת־בְּתוּלִי נְתָתִי לְאִישׁ הַזֶּה לְאִשָּׁה
וְיִשְׁנָאָהּ: וְיִימַר אֲבוּהָ דְּעוֹלָמְתָּא לְסְבִיָּא יְת
בְּרַתִּי יְהִיבִית לְגִבְרָא הָדִין לְאַנְתּוּ וְיִסְנַנָּה: יז וְהִנֵּה
הוּא שֵׁם עֲלִילָת דְּבָרִים לְאָמַר לֹא־מִצָּאתִי
לְבִתְךָ בְּתוּלִים וְאֵלָה בְּתוּלִי בְּתִי וּפְרָשׁוּ
הַשְּׁמִלָּה לִפְנֵי זִקְנֵי הָעִיר: וְהִנֵּה־הוּא שֵׁם עֲלִילָת
דְּבָרִים לְאָמַר לֹא־מִצָּאתִי לְבִתְךָ בְּתוּלִים וְאֵלָה
בְּתוּלִי בְּתִי וּפְרָשׁוּ הַשְּׁמִלָּה לִפְנֵי זִקְנֵי הָעִיר: וְהָא
הוּא שׁוּי תַּסְקוּפִי מִלִּין לְמִימַר לֹא אֲשַׁכְּחִית
לְבִתְךָ בְּתוּלִין וְאֵלִין בְּתוּלִי בְּרַתִּי וְיַפְרִסוּן
שׁוֹשִׁיפָא קָדָם סְבִי קִרְתָּא: יח וְלָקַחוּ זִקְנֵי הָעִיר־
הַהוּא אֶת־הָאִישׁ וְיַפְרוּ אֹתוֹ: וְלָקַחוּ זִקְנֵי הָעִיר־
הַהוּא אֶת־הָאִישׁ וְיַפְרוּ אֹתוֹ: וְיַדְּרוּן סְבִי קִרְתָּא
הַהִיא יְת גִּבְרָא וְיַלְקוּן יְתָהּ: יט וְעָנְשׁוּ אֹתוֹ מָאָה
כֶּסֶף וְנָתְנוּ לְאָבִי הַנֶּעֱרָה כִּי הוֹצִיאָ שֵׁם רָע עַל
בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל וְלֹא־תִהְיֶה לְאִשָּׁה לֹא־יִוָּכַל
לְשַׁלְּחָהּ כְּלִימּוֹ: וְעָנְשׁוּ אֹתוֹ מָאָה כֶּסֶף וְנָתְנוּ
לְאָבִי הַנֶּעֱרָה כִּי הוֹצִיאָ שֵׁם רָע עַל בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל
וְלֹא־תִהְיֶה לְאִשָּׁה לֹא־יִוָּכַל לְשַׁלְּחָהּ כְּלִימּוֹ:
וְיִגְבוּן מִנָּה מָאָה סֶלְעִין דְּכֶסֶף וְיַתְּנוּן לְאֲבוּהָ
דְּעוֹלָמְתָּא אָרִי אֶפֶק שׁוּם בִּישׁ עַל בְּתוּלָתָא
דִּישְׂרָאֵל וְלָהּ תִּהִי לְאַנְתּוּ לִית לָהּ רָשׁוּ לְמַפְטָרָה
כָּל יוֹמוֹהִי: ס כ וְאִם־אָמַת הִיָּה הַדְּבָר הַזֶּה
לֹא־נִמְצְאוּ בְּתוּלִים כְּתִיב לִנְעָרָה: וְאִם־
אָמַת הִיָּה הַדְּבָר הַזֶּה לֹא־נִמְצְאוּ בְּתוּלִים לְנֶעֱרָה:
וְאִם קֶשְׁטָא הוּא פְּתֻמָּא הָדִין לֹא אֲשַׁכְּחִינוּ
בְּתוּלִין לְעוֹלָמְתָּא: כא וְהוֹצִיאוּ אֶת־כְּתִיב הִנֵּנִי קִרִּי
הַנֶּעֱרָה אֶל־פֶּתַח בֵּית־אָבִיהָ וּסְקָלָהּ אֲנָשִׁי
עִירָה בְּאֲבָנִים וּמָתָה כִּי־עָשְׂתָה נִבְלָה בְּיִשְׂרָאֵל

לזנות בית אביה ובערת הרע מקרבך: והוציאו
 את הנערה אל פתח בית אביה וסקלוהּ אנשי
 עירה באבנים ומתה כיעשתה נבלה בישראל
 לזנות בית אביה ובערת הרע מקרבך: ויפקון
 ית עולמתא לתרע בית אבוקא וירגמנה אנשי
 קרפתא באבניא ותמות ארי עבדת קלנא בישראל
 לזנאה בית אבוקא ותפלי עבד דביש מבינך: ס
 כ כיימצא איש שכב עם אשה בעלת-בצל
 ומתו גם שניהם האיש השכב עם האשה
 והאשה ובערת הרע מישראל: כיימצא איש
 שכב עם אשה בעלת-בצל ומתו גם שניהם
 האיש השכב עם האשה והאשה ובערת הרע
 מישראל: ארי ישפח גבר דשכב עם אתתא
 אתת גבר ויתקטלון אף תרויהון גברא דשכב עם
 אתתא ואתתא ותפלי עבד דביש מישראל: ס
 כ כיי יהיה כתיב נער קרי נערה בתולה מארשה
 לאיש ומצאה איש בעיר ושכב עמה: כיי יהיה
 נערה בתולה מארשה לאיש ומצאה איש בעיר
 ושכב עמה: ארי תהי עולמתא בתלתא דמארסא
 לגבר וישפחנה גבר בקרתא וישפוב עמה:
 כ והוצאתם את שניהם אל שער ו העיר
 יהוא וסקלתם אתם באבנים ומתו את
 כתיב הנער קרי הנער על דבר אשר לא צעקה
 בעיר ואת האיש על דבר אשר ענה את אשת
 רעהו ובערת הרע מקרבך: והוצאתם את
 שניהם אל שער ו העיר יהוא וסקלתם אתם
 באבנים ומתו את הנער על דבר אשר לא צעקה
 בעיר ואת האיש על דבר אשר ענה את אשת
 רעהו ובערת הרע מקרבך: ותפקון ית תרויהון
 לתרע קרפתא והיא ותגמון יתהון באבניא
 וימותון ית עולמתא על עסק די לא צנחת
 בקרתא וית גברא על עסק דעני ית אתת חברה
 ותפלי עבד דביש מבינך: ס כ והאם בשדה
 ימצא האיש את כתיב הנער קרי הנערה המארשה

והחזיק בה האיש ושכב עמה ומת האיש
 אשר שכב עמה לבדו: ואם בשדה ימצא האיש
 את הנערה המארשה והחזיק בה האיש ושכב
 עמה ומת האיש אשר שכב עמה לבדו: ואם
 בחקלא ישפח גבר ית עולמתא דמארסא ויתקף
 בה גברא וישפוב עמה ויתקטל גברא דשכב
 עמה בלחודוהי: כו כתיב ולנער קרי ולנערה לא
 תעשה דבר אין כתיב לנער קרי לנערה חטא מות
 כי כאשר יקום איש על רעהו ורצחו נפש כן
 הדבר הזה: ולנערה לא תעשה דבר אין לנערה
 חטא מות כי כאשר יקום איש על רעהו ורצחו
 נפש כן הדבר הזה: ולעולמתא לא תעבד מדעם
 לית לעולמתא חובת דין דקטול ארי כמא דיקום
 גברא על חברה ויתקטלה נפש כן פתגמא הדין:
 כו כי בשדה מצאה צעקה כתיב הנער קרי הנערה
 המארשה ואין מושיע לה: כי בשדה מצאה
 צעקה הנערה המארשה ואין מושיע לה: ארי
 בחקלא אשפחה צנחת עולמתא דמארסא ולית
 דפריק לה: ס כ כיימצא איש כתיב נער קרי נערה
 בתולה אשר לא ארשה ותפשה ושכב עמה
 ונמצאו: כיימצא איש כתיב נער קרי נערה בתולה
 אשר לא ארשה ותפשה ושכב עמה ונמצאו:
 ארי ישפח גבר עולמתא בתלתא די לא מארסא
 ויחדנה וישפוב עמה וישפכחון: כו ונתן האיש
 השכב עמה לאבי כתיב הנער קרי הנערה חמושים
 כסף וליתיה לאשה תחת אשר ענה לא
 יוכל שלחה פלימו: ונתן האיש השכב עמה
 לאבי הנערה חמושים כסף וליתיה לאשה
 תחת אשר ענה לא יוכל שלחה פלימו: ויתן
 גברא דישכב עמה לאבוקא דעולמתא חמשין
 סלעין דכסף ולה תהי לאנתו חלף די עניה לית
 לה רשו למפטרה כל יומיה: ס א לא יקח איש
 את אשת אביו ולא יגלה בנה אביו: לא יקח
 איש את אשת אביו ולא יגלה בנה אביו: לא

יִסָּב גִּבּוֹר יֵת אֶתֶּת אָבוּהִי וְלֹא יִגְלִי כִּנְפָא
 דְּאָבוּהִי: ס ב לֹא־יָבֹא פְּצוּעֵ־דִפְּא וּכְרוֹת שְׁפָכָה
 בְּקַהֲל יְהוָה: לֹא־יָבֹא פְּצוּעֵ־דִפְּא וּכְרוֹת שְׁפָכָה
 בְּקַהֲל יְהוָה: לֹא יִדְּפִי דְּפָסִיק וְדִמְחַבֵּל לְמַעַל
 בְּקַהֲלֵא דִי: ס ג לֹא־יָבֹא מִמּוֹר בְּקַהֲל יְהוָה גַּם
 דְּוֹר עֲשִׂירֵי לֹא־יָבֹא לוֹ בְּקַהֲל יְהוָה: לֹא־יָבֹא
 מִמּוֹר בְּקַהֲל יְהוָה גַּם דְּוֹר עֲשִׂירֵי לֹא־יָבֹא לוֹ
 בְּקַהֲל יְהוָה: לֹא יִדְּפִי מִמּוֹרָא לְמַעַל בְּקַהֲלֵא דִי
 אִף דְּרָא עֲשִׂירָאָה לֹא יִדְּפִי לֵה לְמַעַל בְּקַהֲלֵא
 דִי: ס ד לֹא־יָבֹא עֲמוּנֵי וּמוֹאֲבֵי בְּקַהֲל יְהוָה גַּם
 דְּוֹר עֲשִׂירֵי לֹא־יָבֹא לָהֶם בְּקַהֲל יְהוָה עַד־
 עוֹלָם: לֹא־יָבֹא עֲמוּנֵי וּמוֹאֲבֵי בְּקַהֲל יְהוָה גַּם דְּוֹר
 עֲשִׂירֵי לֹא־יָבֹא לָהֶם בְּקַהֲל יְהוָה עַד־עוֹלָם: לֹא
 יִדְּפוּן עֲמוּנָאִי וּמוֹאֲבָאִי לְמַעַל בְּקַהֲלֵא דִי אִף
 דְּרָא עֲשִׂירָאָה לֹא יִדְּפִי לַהּוֹן לְמַעַל בְּקַהֲלֵא דִי
 עַד עֹלָם: ה עַל־דְּבָר אֲשֶׁר לֹא־קִדְּמוּ אֶתְכֶּם
 בַּלְחָם וּבַמִּים בְּדֶרֶךְ בְּצִאתְכֶּם מִמִּצְרַיִם וְאֲשֶׁר
 שָׁכַר עָלֶיךָ אֶת־בַּלְעָם בֶּן־בְּעוֹר מִפְּתוֹר אֲרָם
 גִּתְרִים לְקַלְלֶךָ: עַל־דְּבָר אֲשֶׁר לֹא־קִדְּמוּ אֶתְכֶּם
 בַּלְחָם וּבַמִּים בְּדֶרֶךְ בְּצִאתְכֶּם מִמִּצְרַיִם וְאֲשֶׁר
 שָׁכַר עָלֶיךָ אֶת־בַּלְעָם בֶּן־בְּעוֹר מִפְּתוֹר אֲרָם
 גִּתְרִים לְקַלְלֶךָ: עַל עֶסֶק דִּי לֹא עָרְעוּ יִתְכוֹן
 בְּלַחְמָא וּבִמְיָא בְּאַרְחָא בְּמַפְקָכוֹן מִמִּצְרַיִם וְדִי
 אָגַר עָלֶךָ יֵת בַּלְעָם בַּר בְּעוֹר מִפְּתוֹר אֲרָם דִּי עַל
 פֶּתַח לְלִשְׁוִיתֶךָ: ו וְלֹא־אָבָה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְשִׁמְעַ
 אֶל־בַּלְעָם וַיַּהַפֵּךְ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לָךְ אֶת־הַקִּלְלָה
 לְבִרְכָּה כִּי אֶהְיֶה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ: וְלֹא־אָבָה יְהוָה
 אֱלֹהֶיךָ לְשִׁמְעַ אֶל־בַּלְעָם וַיַּהַפֵּךְ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לָךְ
 אֶת־הַקִּלְלָה לְבִרְכָּה כִּי אֶהְיֶה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ: וְלֹא
 אָבִי יי אֱלֹהֶךָ לְקַבְּלָא מִן בַּלְעָם וַיַּהַפֵּךְ יי אֱלֹהֶךָ
 לָךְ יֵת לוֹטִין לְבִרְכָּן אֲרִי רַחֲמֶךָ יי אֱלֹהֶךָ:
 ו לֹא־תִדְרֹשׁ שְׁלָמָם וּמִתְכַּם כְּלִימִיד לְעוֹלָם:
 לֹא־תִדְרֹשׁ שְׁלָמָם וּמִתְכַּם כְּלִימִיד לְעוֹלָם: לֹא
 תִתְבַּע שְׁלָמָהוֹן וְסִבְתָּהוֹן כֹּל יוֹמִיד לְעֹלָם: ס

רביעי ח לֹא־תִתְעַב אֲדָמִי כִּי אַחִיד הוּא לֹא־
 תִתְעַב מִצְרֵי כִּי־גַר הָיִיתָ בְּאַרְצוֹ: לֹא־תִתְעַב
 אֲדָמִי כִּי אַחִיד הוּא לֹא־תִתְעַב מִצְרֵי כִּי־גַר הָיִיתָ
 בְּאַרְצוֹ: לֹא תִרְחַק אֲדוּמָאָה אֲרִי אַחִיד הוּא לֹא
 תִרְחַק מִצְרָאָה אֲרִי דִּיר תִּוִּיתָא בְּאַרְעָה: ט בְּנִים
 אֲשֶׁר־יִוָּלְדוּ לָהֶם דְּוֹר שְׁלִישִׁי יָבֹא לָהֶם בְּקַהֲל
 יְהוָה: בְּנִים אֲשֶׁר־יִוָּלְדוּ לָהֶם דְּוֹר שְׁלִישִׁי יָבֹא
 לָהֶם בְּקַהֲל יְהוָה: בְּנִין דִּי יִתְלִידוּ לַהּוֹן דְּרָא
 תְּלִיתָאָה יִדְּפִי לַהּוֹן לְמַעַל בְּקַהֲלֵא דִי: ס י פִּיר
 תִּצָּא מִחֲנֶה עַל־אִיבִיד וְנִשְׁמַרְתָּ מִכָּל דְּבָר רָע:
 כִּי־תִצָּא מִחֲנֶה עַל־אִיבִיד וְנִשְׁמַרְתָּ מִכָּל דְּבָר רָע:
 אֲרִי תִפּוֹק מִשְׁרִיתָא עַל בְּעִלִּי דְּכִבְדָּךְ וְתִסְתַּמַּר
 מִכָּל מַדְעָם בִּישׁ: יא כִּי־יִהְיֶה כֶּךָ אִישׁ אֲשֶׁר
 לֹא־יִהְיֶה טְהוֹר מִקְרַה־לִּילָה וַיֵּצֵא אֶל־מִחוּץ
 לַמִּחֲנֶה לֹא יָבֹא אֶל־תּוֹךְ הַמִּחֲנֶה: כִּי־יִהְיֶה כֶּךָ
 אִישׁ אֲשֶׁר לֹא־יִהְיֶה טְהוֹר מִקְרַה־לִּילָה וַיֵּצֵא
 אֶל־מִחוּץ לַמִּחֲנֶה לֹא יָבֹא אֶל־תּוֹךְ הַמִּחֲנֶה: אֲרִי
 יְהִי כֶּךָ גִּבּוֹר דִּי לֹא יְהִי דְּכִי מִקְרַה לִילָא וַיִּפּוֹק
 לְמִבְּרָא לְמִשְׁרִיתָא לֹא יַעֲוִל לְגוּ מִשְׁרִיתָא:
 יב וְהָיָה לְפָנוֹת־עֶרֶב יִרְחָץ בַּמִּים וּכְבֹּא הַשֶּׁמֶשׁ
 יָבֹא אֶל־תּוֹךְ הַמִּחֲנֶה: וְהָיָה לְפָנוֹת־עֶרֶב יִרְחָץ
 בַּמִּים וּכְבֹּא הַשֶּׁמֶשׁ יָבֹא אֶל־תּוֹךְ הַמִּחֲנֶה: וְהָיָה
 לְמַפְנֵי רַמְשָׁא יִסְחִי בְּמִיָּא וּכְמַעַל שְׁמָשׁא יַעֲוִל
 לְגוּ מִשְׁרִיתָא: יג וְיָד תִּהְיֶה לָךְ מִחוּץ לַמִּחֲנֶה
 וַיֵּצֵאתָ שָׁמָּה חוּץ: יד וְיָד תִּהְיֶה לָךְ מִחוּץ לַמִּחֲנֶה
 וַיֵּצֵאתָ שָׁמָּה חוּץ: וְאַתָּה מִתְּנֵן יְהִי לָךְ מִבְּרָא
 לְמִשְׁרִיתָא וְתִפּוֹק תִּפְּנֵן לְבָרָא: טו וְיִתֵּד תִּהְיֶה לָךְ
 עַל־אֹנָךְ וְהָיָה בְּשִׁבְתְּךָ חוּץ וְחִפְרִיתָ בָּהּ
 וְשִׁבְתָּ וּכְסִיתָ אֶת־צִאֲתָךְ: וְיִתֵּד תִּהְיֶה לָךְ עַל־
 אֹנָךְ וְהָיָה בְּשִׁבְתְּךָ חוּץ וְחִפְרִיתָ בָּהּ וְשִׁבְתָּ
 וּכְסִיתָ אֶת־צִאֲתָךְ: וּסְפֹתָא תְּהִי לָךְ עַל זִנְיָה וְהָיָה
 בְּמַפְקָךְ לְבָרָא וְתִחַפֵּר בָּהּ וְתִתּוֹב וְתִכְסִּי יֵת
 מִפְּקִתָּךְ: טז כִּי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מִתְּהַלֵּךְ וּבְקִרְבִּי
 מִחֲנֶךָ לְהַצִּילְךָ וּלְתֵת אִיבִיד לְפָנֶיךָ וְהָיָה מִחֲנֶיךָ

קדוש ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריך:
 כו' יהיה אלהיך מתהלך א בקרב מחנהך להצילך
 ולתת איביך לפניך והיה מחנהך קדוש ולא יראה
 בך ערות דבר ושב מאחריך: ארי זו אלהך
 שכנתה מהלכא בגו משריטה לשביתה ולממסר
 בעלי דבבך קדמך ותהי משריטה קדישא ולא
 יתחזי בך עברת פתגם ויתוב מימרה מלאוטבא
 לך: ס ו לא תסגיר עבד אל־אדניו אשר־ונצל
 אליך מעם אדניו: לא תסגיר עבד אל־אדניו
 אשר־ונצל אליך מעם אדניו: לא תמסר עבד
 עממין ליד רבונה דישתוב לותך מלות רבונה:
 ז עמך ישב בקרבך במקום אשר־יבחר באחד
 שעריך בטוב לו לא תוננו: עמך ישב בקרבך
 במקום אשר־יבחר באחד שעריך בטוב לו לא
 תוננו: ס עמך יתב בינך באתרא די יתרעי בחדא
 מן קרניך בדייטב לה לא תוננה: יח לא־תהיה
 קדשה מבנות ישראל ולא־יהיה קדש מבני
 ישראל: לא־תהיה קדשה מבנות ישראל ולא־
 יהיה קדש מבני ישראל: לא תהי אתמא מבנת
 ישראל לגבר עבד ולא יסב גברא מבני ישראל
 אתמא אמא: יט לא־תביא אתנן זונה ומחיר
 פלב בית יהוה אלהיך לכל־גדר כי תועבת
 יהוה אלהיך גס־שניהם: לא־תביא אתנן זונה
 ומחיר פלב בית יהוה אלהיך לכל־גדר כי תועבת
 יהוה אלהיך גס־שניהם: לא תעל אגר וניתא
 וחולפן פלבא לבית מקדשא דזי אלהך לכל
 גדרא ארי מרחק קדם זו אלהך אפ תרויהון: ס
 ז לא־תשיך לאחריך גשך כסף גשך אכל גשך
 כל־דבר אשר ישך: לא־תשיך לאחריך גשך כסף
 גשך אכל גשך כל־דבר אשר ישך: לא תרבי
 לאחור רבית כסף רבית עבד רבית כל מדעם
 דמתרבי: כא לגברי תשיך ולאחריך לא תשיך
 למען יברכך יהוה אלהיך בכל משלח ידך
 עליהארץ אשר־אתה בא־שמה לרשתה:

לגברי תשיך ולאחריך לא תשיך למען יברכך יהוה
 אלהיך בכל משלח ידך עליהארץ אשר־אתה
 בא־שמה לרשתה: לבר עממין תרבי ולאחור
 לא תרבי בדיל דיברכך זו אלהך בכל אושטות
 ידך על ארעא די את עלל לממן למירתה: ס
 ז כִּי־תדר גדר ליהוה אלהיך לא תאחר
 לשלמו כִּי־דרש ידרשנו יהוה אלהיך מעמך
 והיה כך חטא: כִּי־תדר גדר ליהוה אלהיך לא
 תאחר לשלמו כִּי־דרש ידרשנו יהוה אלהיך
 מעמך והיה כך חטא: ארי תדר גדר קדם זו
 אלהך לא תאחר לשלמותה ארי מתבע תבענה
 זו אלהך מנך והי כך חובא: ז וכי תחדל לגדר
 לא־יהיה כך חטא: וכי תחדל לגדר לא־יהיה
 כך חטא: וארי תתמנע למגדר לא יהי כך
 חובא: ז מוצא שפתיך תשמר ועשית כאשר
 גדרת ליהוה אלהיך גרבה אשר דברת בפיו:
 מוצא שפתיך תשמר ועשית כאשר גדרת ליהוה
 אלהיך גרבה אשר דברת בפיו: אפקות ספרתך
 תטר ותעבד כמא די גדרתא קדם זו אלהך
 גדרתא די מללתא בפומך: ס

חמישי כה כי תבא בכרם רעך ואכלת ענבים
 כנפשך שבעך ואל־פליך לא תתן: כי תבא
 בכרם רעך ואכלת ענבים כנפשך שבעך ואל־
 פליך לא תתן: ארי תתגר בכרמא דחברך ותיכול
 ענבין כנפשך שבעך ולמאנך לא תתן: ס כו כי
 תבא בקמת רעך וקטפת מלילת בידך וחרמש
 לא תניף על קמת רעך: כי תבא בקמת רעך
 וקטפת מלילת בידך וחרמש לא תניף על קמת
 רעך: ס ארי תתגר בקמתא דחברך ותקטוף
 דמלנן בידך ומגלא לא תרים על קמתא דחברך:
 א כִּי־יקח איש אשה ובעלה והייה אם־לא
 תמצא־תן בעיניו כִּי־מצא בה ערות דבר וכתב
 לה ספר בריתל ונתן בידה ושלחה מביתו:
 כִּי־יקח איש אשה ובעלה והייה אם־לא תמצא־תן

בְּעֵינָיו כִּי־מֵצָא כֹה עֲרוֹת דָּבָר וְכָתֹב לָהּ סֵפֶר
כְּרִיתָתָּ וְנָתַן בְּיָדָהּ וְשָׁלַחָהּ מִבֵּיתוֹ: אָרִי יֹסֵב גָּבֵר
אֶתְמָא וְיִכְעַלְנָה וְיִהִי אִם לֹא תִשְׁכַּח רַחֲמִין
בְּעֵינֵיהֶּי אָרִי אֲשֶׁכַח בֵּה עֲבֵרַת פְּתָגָם וְיִכְתֹּוב לֵה
גֹּט פִּטּוּרִין וְיִהִי בִידָה וְיִפְטָרְנָה מִבֵּיתָה:
ד וְיֵצֵאָה מִבֵּיתוֹ וְהִלְכָה וְהִיתָה לְאִישׁ־אַחֵר:
ו וְיֵצֵאָה מִבֵּיתוֹ וְהִלְכָה וְהִיתָה לְאִישׁ־אַחֵר: וְתִפּוֹק
מִבֵּיתָה וְתִתֵּן וְתִתֵּי לְגִבֹּר אַחֲרָן: ז וְשִׁנְאָהּ הָאִישׁ
הָאֲחֵרוֹן וְכָתֹב לָהּ סֵפֶר כְּרִיתָתָּ וְנָתַן בְּיָדָהּ
וְשָׁלַחָהּ מִבֵּיתוֹ אוֹ כִּי יָמוּת הָאִישׁ הָאֲחֵרוֹן
אֲשֶׁר־לָקַחָהּ לוֹ לְאִשָּׁה: וְשִׁנְאָהּ הָאִישׁ הָאֲחֵרוֹן
וְכָתֹב לָהּ סֵפֶר כְּרִיתָתָּ וְנָתַן בְּיָדָהּ וְשָׁלַחָהּ מִבֵּיתוֹ
אוֹ כִּי יָמוּת הָאִישׁ הָאֲחֵרוֹן אֲשֶׁר־לָקַחָהּ לוֹ לְאִשָּׁה:
וְיִסְנֶנָה גִבְרָא בְּתֵרָאָה וְיִכְתֹּוב לֵה גֹּט פִּטּוּרִין
וְיִתֵּן בִידָה וְיִפְטָרְנָה מִבֵּיתָה אוֹ אָרִי יָמוּת גִבְרָא
בְּתֵרָאָה דְנִסְבָּה לֵה לְאַנְתּוֹ: ח לֹא־יִוָּכַל בְּעִלָּה
הָרֵאשֹׁן אֲשֶׁר־שָׁלַחָהּ לָשׁוּב לְקַחְתָּהּ לְהִיּוֹת לוֹ
לְאִשָּׁה אַחֲרֵי אֲשֶׁר הִטְמִינָהּ כִּי־תוֹעֵבָה הוּא
לִפְנֵי יְהוָה וְלֹא תִחְטִיֵּא אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ נַחֲלָה: לֹא־יִוָּכַל בְּעִלָּה הָרֵאשֹׁן
אֲשֶׁר־שָׁלַחָהּ לָשׁוּב לְקַחְתָּהּ לְהִיּוֹת לוֹ לְאִשָּׁה
אַחֲרֵי אֲשֶׁר הִטְמִינָהּ כִּי־תוֹעֵבָה הוּא לִפְנֵי יְהוָה
וְלֹא תִחְטִיֵּא אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ
נַחֲלָה: לִית לֵה רְשׁוֹ לְבַעֲלָהּ קִדְמָאָה דִּי פִטְרָה
לְמִתָּב לְמִסְבָּה לְמַהֲוִי לֵה לְאַנְתּוֹ בְּתֵרָא דִּי
אֶסְתָּאֲבֵת אָרִי מִרְחָקָא הִיא קָדָם יִי וְלֹא תַחֲיִיב יִת
אַרְעָא דִּי יִי אֱלֹהֶיךָ יִהִי לָךְ אַחְסָנָא: ס

שִׁישִׁי הַ כִּי־יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה חֲדָשָׁה לֹא יֵצֵא בְּצִבָּא
וְלֹא־יַעֲבֹר עָלָיו לְכָל־דְּבָר נָקִי וְיִהְיֶה לְבֵיתוֹ שָׁנָה
אַחַת וְשִׁמַּח אֶת־אִשְׁתּוֹ אֲשֶׁר־לָקַח: כִּי־יִקַּח אִישׁ
אִשָּׁה חֲדָשָׁה לֹא יֵצֵא בְּצִבָּא וְלֹא־יַעֲבֹר עָלָיו
לְכָל־דְּבָר נָקִי וְיִהְיֶה לְבֵיתוֹ שָׁנָה אַחַת וְשִׁמַּח
אֶת־אִשְׁתּוֹ אֲשֶׁר־לָקַח: אָרִי יֹסֵב גָּבֵר אֶתְמָא
תִּדְתָּא לֹא יִפּוֹק בַּחֲלִילָא וְלֹא יַעֲבֹר עֲלוּהִי לְכָל

מִדְּעָם פָּנִי יְהִי לְבֵיתָה שְׂתָא תָּדָא וְיִחְדִּי יִת אֶתְמָה
דִּי נִסֵּב: ו לֹא־יִחְבַּל רַחֲמִין וְרִכָּב כִּי־נִפְשׁ הוּא
חָבֵל: לֹא־יִחְבַּל רַחֲמִין וְרִכָּב כִּי־נִפְשׁ הוּא חָבֵל:
לֹא יֹסֵב מִשְׁכֹּנָא רַחֲמִין וְרִכָּבָא אָרִי כְּהוֹן מִתְעַבֵּד
מִזֹּון לְכָל נִפְשׁ: ס ו כִּי־יִמָּצָא אִישׁ גִּנֵּב נִפְשׁ
מֵאֲחִיו מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהִתְעַמְרֵבוּ וּמָכְרוּ וּמָתָה
הַגִּנֵּב הַהוּא וּבְעֵרַת הָרַע מִקִּרְבֵּךְ: כִּי־יִמָּצָא אִישׁ
גִּנֵּב נִפְשׁ מֵאֲחִיו מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהִתְעַמְרֵבוּ וּמָכְרוּ
וּמָתָה הַגִּנֵּב הַהוּא וּבְעֵרַת הָרַע מִקִּרְבֵּךְ: אָרִי
יִשְׁתַּכַּח גָּבֵר גִּנֵּב נִפְשָׁא מֵאֲחִיו מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וְיִתְגַּר בֵּה וְיִזְבְּנָה וְיִתְקַטֵּל גִּנֵּבָא הַהוּא וְתִפְלִי
עֲבֵד דְּבִישׁ מִבִּינָךְ: ס ז הַשְּׁמֹר בְּגִנְעֵי־הַצִּרְעָת
לְשֹׁמֵר מְאֹד וְלַעֲשׂוֹת כָּל־אֲשֶׁר־יִוָּרֶוּ אֶתְכֶם
הַכְּהֻנִּים הַלְוִיִּם כֹּאֲשֶׁר צִוִּיתָם תִּשְׁמְרוּ לַעֲשׂוֹת:
הַשְּׁמֹר בְּגִנְעֵי־הַצִּרְעָת לְשֹׁמֵר מְאֹד וְלַעֲשׂוֹת כָּל־
אֲשֶׁר־יִוָּרֶוּ אֶתְכֶם הַכְּהֻנִּים הַלְוִיִּם כֹּאֲשֶׁר צִוִּיתָם
תִּשְׁמְרוּ לַעֲשׂוֹת: אֶסְתַּמֵּר בְּמִכְתָּשׁ סִגִּירוֹ לְמִטְר
לְחֻדָּא וְלְמַעַבְד כָּל־דִּי יִלְפֹון יִתְכוֹן כְּהֻנָּא לְנָאִי
כְּמָא דִּי פִקְדָנָן תִּטְרוֹן לְמַעַבְד: ט זְכוֹר אֶת
אֲשֶׁר־עָשִׂיתָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְמִרְיָם בְּדֶרֶךְ
בְּצִאתְכֶם מִמִּצְרַיִם: זְכוֹר אֶת אֲשֶׁר־עָשִׂיתָ יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ לְמִרְיָם בְּדֶרֶךְ בְּצִאתְכֶם מִמִּצְרַיִם: הוִי
דְּכִיר יִת דִּי עֲבֵד יִי אֱלֹהֶיךָ לְמִרְיָם בְּאֶרְחָא
בְּמִפְקָכוֹן מִמִּצְרַיִם: ס י כִּי־תִשָּׂה בְּרַעְיָךְ מִשָּׂאֵת
מֵאוּמָה לְאִתְכָּא אֶל־בֵּיתוֹ לַעֲבֹט עִבְטוֹ: כִּי
תִשָּׂה בְּרַעְיָךְ מִשָּׂאֵת מֵאוּמָה לְאִתְכָּא אֶל־בֵּיתוֹ
לַעֲבֹט עִבְטוֹ: אָרִי תְרָשִׁי בְּחִבְרָךְ רְשׁוֹ מִדְּעָם לֹא
תַעֲוֹל לְבֵיתָה לְמִסֵּב מִשְׁכֹּנָה: יא בַּחוּץ תַּעֲמֹד
וְהָאִישׁ אֲשֶׁר אִתָּה נִשֶּׂה בֹו יֵצֵא אִלָּיְךָ אֶת־
הָעֲבוֹט הַחוּצָה: בַּחוּץ תַּעֲמֹד וְהָאִישׁ אֲשֶׁר אִתָּה
נִשֶּׂה בֹו יֵצֵא אִלָּיְךָ אֶת־הָעֲבוֹט הַחוּצָה: בְּכָרָא
תִּקּוּם וּגְבָרָא דִּי אֶת רָשִׁי בֵּה יִפֵּק לְוִתְךָ יִת
מִשְׁכֹּנָא לְכָרָא: יב וְאִם־אִישׁ עָנִי הוּא לֹא
תִשְׁכַּב בְּעִבְטוֹ: וְאִם־אִישׁ עָנִי הוּא לֹא תִשְׁכַּב

בַּעֲבֹטוֹ: וְאִם גִּבּוֹר מִסָּפֶן הוּא לֹא תִשְׁכּוּב
בְּמִשְׁכּוֹנָה: י' הַשֵּׁב תָּשׁוּב לוֹ אֶת־הָעֹבֹט כְּבֹא
הַשֹּׁמֵשׁ וְשָׁכַב בְּשִׁלְמָתוֹ וּבִרְכָּךְ וְלֹךְ תִּהְיֶה
צִדְקָה לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ: הַשֵּׁב תָּשׁוּב לוֹ
אֶת־הָעֹבֹט כְּבֹא הַשֹּׁמֵשׁ וְשָׁכַב בְּשִׁלְמָתוֹ וּבִרְכָּךְ
וְלֹךְ תִּהְיֶה צִדְקָה לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ: אֲתָבָא תַּתְּב
לָה יֵת מִשְׁכּוֹנָא כְּמַעַל שְׁמַשׁ וְיִשְׁכּוּב בְּכִסּוּתָהּ
וּיִבְרַכְנָךְ וְלֹךְ תִּהְיֶה זְכוּתָא קָדָם יי אֱלֹהֶיךָ: ס
שְׁבִיעִי י' לֹא־תַעֲשֶׂק שָׂכִיר עֲנִי וְאֲבִיוֹן מֵאֲחִיךָ אוֹ
מִגֵּרְךָ אֲשֶׁר בְּאַרְצֶךָ בְּשַׁעֲרֶיךָ: לֹא־תַעֲשֶׂק שָׂכִיר
עֲנִי וְאֲבִיוֹן מֵאֲחִיךָ אוֹ מִגֵּרְךָ אֲשֶׁר בְּאַרְצֶךָ
בְּשַׁעֲרֶיךָ: לֹא תַעֲשֹׂק אֲגִירָא עֲנִיא וּמִסְכָּנָא
מֵאֲחִיךָ אוֹ מִגֵּירְךָ דִּי בְּאַרְעֶךָ בְּקִרְיֶיךָ: טו בְּיוֹמוֹ
תִּתֵּן שָׂכָרוֹ וְלֹא־תָבֹא עָלָיו הַשֹּׁמֵשׁ כִּי עֲנִי הוּא
וְאֵלָיו הוּא נִשְׂא אֶת־נַפְשׁוֹ וְלֹא־יִקְרָא עָלֶיךָ
אֱלֹהֵיהֶּה וְהִיָּה בְךָ חֲטָא: בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שָׂכָרוֹ
וְלֹא־תָבֹא עָלָיו הַשֹּׁמֵשׁ כִּי עֲנִי הוּא וְאֵלָיו הוּא
נִשְׂא אֶת־נַפְשׁוֹ וְלֹא־יִקְרָא עָלֶיךָ אֱלֹהֵיהֶּה וְהִיָּה בְךָ
חֲטָא: בְּיוֹמָהּ תִּתֵּן אַגְרָה וְלֹא תַעֲוֹל עָלֶיהָ
שְׁמַשׁ אֲרִי עֲנִיא הוּא וְלָהּ הוּא מָסֵר יֵת נַפְשָׁהּ
וְלֹא יִקְרִי עָלֶיךָ קָדָם יי וְהִיָּה בְךָ חֲזָקָא: ס
טו לֹא־יִוָּמְתוּ אֲבוֹת עַל־בָּנִים וּבָנִים לֹא־יִוָּמְתוּ
עַל־אֲבוֹת אִישׁ בְּחַטָּאוֹ יוֹמָתוֹ: לֹא־יִוָּמְתוּ אֲבוֹת
עַל־בָּנִים וּבָנִים לֹא־יִוָּמְתוּ עַל־אֲבוֹת אִישׁ בְּחַטָּאוֹ
יוֹמָתוֹ: ס לֹא יָמוּתוּן אֲבָהֶן עַל פֹּהֶם בָּנִין וּבָנִין
לֹא יָמוּתוּן עַל פֹּהֶם אֲבָהֶן אִנְשׁ בְּחֻבָּה יָמוּתוּן:
י' לֹא תִפֹּה מִשְׁפָּט גֵּר יָתוֹם וְלֹא תַחֲבֹל בְּגֵד
אַלְמָנָה: לֹא תִפֹּה מִשְׁפָּט גֵּר יָתוֹם וְלֹא תַחֲבֹל
בְּגֵד אַלְמָנָה: לֹא תַצְלִי דִין גֵּירָא וַיִּתְּמָא וְלֹא
תִסָּב מִשְׁכּוֹנָא לְבוֹשׁ אֶרְמְלָא: י"ו וְזָכַרְתָּ כִּי עֶבֶד
הָיִיתָ בְּמִצְרַיִם וַיִּפְדֶּךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מִשֶּׁם עַל־פֶּן
אֲנֹכִי מִצְוֶה לַעֲשׂוֹת אֶת־הַדֶּבֶר הַזֶּה: וְזָכַרְתָּ כִּי
עֶבֶד הָיִיתָ בְּמִצְרַיִם וַיִּפְדֶּךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מִשֶּׁם
עַל־פֶּן אֲנֹכִי מִצְוֶה לַעֲשׂוֹת אֶת־הַדֶּבֶר הַזֶּה:

וְתִדְבֵּר אֲרִי עֶבֶדָא הוּיָתָא בְּמִצְרַיִם וַיִּפְדֶּךָ יי
אֱלֹהֶיךָ מִתַּמָּן עַל כֵּן אֲנִיא מִפְקָדֶךָ לְמַעַבְדָּךְ יֵת
פִּתְגָמָא הָדִין: ס כִּי תִקְצֹר קִצְיֶיךָ בְּשָׂדֶךָ
וְשִׁבְחָתָךְ עֹמֵר בְּשָׂדֶה לֹא תִשׁוּב לְקַחְתָּו לְגֵר
לִיתוֹם וְלֹא־לְמִנָּה יִהְיֶה לְמַעַן יִבְרַכְךָ יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ בְּכָל מַעֲשֵׂה יְדֶיךָ: כִּי תִקְצֹר קִצְיֶיךָ
בְּשָׂדֶךָ וְשִׁבְחָתָךְ עֹמֵר בְּשָׂדֶה לֹא תִשׁוּב לְקַחְתָּו לְגֵר
לִיתוֹם וְלֹא־לְמִנָּה יִהְיֶה לְמַעַן יִבְרַכְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
בְּכָל מַעֲשֵׂה יְדֶיךָ: אֲרִי תַחֲצוֹד חֲצִדֶךָ בְּחַקְלֶךָ
וְתִנְשִׂי עֲמִרָא בְּחַקְלָא לֹא תִתּוּב לְמַסְכָּה לְגִירָא
לִיתְמָא וְלֶאֱרִמְלָא יְהִי בְדִיל דִּי־בִרְכְּנָךְ יי אֱלֹהֶיךָ
בְּכָל עֹבְדֵי יָדֶךָ: כ' כִּי תַחֲבֹט וַיִּתֶּךָ לֹא תִפָּאֵר
אַחֲרֶיךָ לְגֵר לִיתוֹם וְלֹא־לְמִנָּה יִהְיֶה: כִּי תַחֲבֹט
וַיִּתֶּךָ לֹא תִפָּאֵר אַחֲרֶיךָ לְגֵר לִיתוֹם וְלֹא־לְמִנָּה
יִהְיֶה: אֲרִי תַחֲבֹט זִיתֶךָ לֹא תִפְלִי בְתֶרֶךְ לְגִירָא
לִיתְמָא וְלֶאֱרִמְלָא יְהִי: כא כִּי תִבְצֹר פְּרִמֶךָ לֹא
תַעֲוֹלֵל אַחֲרֶיךָ לְגֵר לִיתוֹם וְלֹא־לְמִנָּה יִהְיֶה: כִּי
תִבְצֹר פְּרִמֶךָ לֹא תַעֲוֹלֵל אַחֲרֶיךָ לְגֵר לִיתוֹם
וְלֹא־לְמִנָּה יִהְיֶה: אֲרִי תִקְטוֹף פְּרִמֶךָ לֹא תַעֲלֵל
בְתֶרֶךְ לְגִירָא לִיתְמָא וְלֶאֱרִמְלָא יְהִי: כב וְזָכַרְתָּ
כִּי־עֶבֶד הָיִיתָ בְּאַרְץ מִצְרַיִם עַל־פֶּן אֲנֹכִי מִצְוֶה
לַעֲשׂוֹת אֶת־הַדֶּבֶר הַזֶּה: וְזָכַרְתָּ כִּי־עֶבֶד הָיִיתָ
בְּאַרְץ מִצְרַיִם עַל־פֶּן אֲנֹכִי מִצְוֶה לַעֲשׂוֹת אֶת־
הַדֶּבֶר הַזֶּה: וְתִדְבֵּר אֲרִי עֶבֶדָא הוּיָתָא בְּאַרְעָא
דְּמִצְרַיִם עַל כֵּן אֲנִיא מִפְקָדֶךָ לְמַעַבְדָּךְ יֵת פִּתְגָמָא
הָדִין: ס א' כִּי־יִהְיֶה רִיב בֵּין אַנְשִׁים וְנִגְשׁוּ
אֱלֹהֵי־הַמִּשְׁפָּט וּשְׁפָטוּם וְהִצְדִּיקוּ אֶת־הַצַּדִּיק
וְהִרְשִׁיעוּ אֶת־הָרָשָׁע: כִּי־יִהְיֶה רִיב בֵּין אַנְשִׁים
וְנִגְשׁוּ אֱלֹהֵי־הַמִּשְׁפָּט וּשְׁפָטוּם וְהִצְדִּיקוּ אֶת־הַצַּדִּיק
וְהִרְשִׁיעוּ אֶת־הָרָשָׁע: אֲרִי יְהִי דִין בֵּין גִּבְרָא
וַיִּתְקַרְבוּן לְדִינָא וַיִּדְוַגּוּן וַיִּזְכּוּן יֵת זָכָא וַיִּסְיָבוּן
יֵת חֲזָקָא: כ' וְהִיָּה אִם־כֵּן הַכּוֹת הָרָשָׁע וְהַפִּילוּ
הַשֹּׁפֵט וְהַכּוֹתוּ לְפָנָיו כְּדִי רִשְׁעָתוֹ בְּמַסְפֵּר: וְהִיָּה
אִם־כֵּן הַכּוֹת הָרָשָׁע וְהַפִּילוּ הַשֹּׁפֵט וְהַכּוֹתוּ לְפָנָיו

כְּדִי רִשְׁעוֹתָי בְּמִסְפָּר: וַיְהִי אִם כִּיבָא לְאַלְקָאָה
 חִיבָא וַיִּרְמְנָה דִּינָא וַיִּלְקָה קְדָמוּהִי כְּמִסְתָּ
 חוֹבָתָהּ בְּמִנְיָן: ג אַרְבָּעִים יָכְנוּ לֹא יִסְיָה פְּנֵי־יִסְיָה
 לְהַפְתּוֹ עַל־אַלְה מַכָּה רַבָּה וְנִקְלָה אַחִיד
 לְעִינֵיהּ: אַרְבָּעִים יָכְנוּ לֹא יִסְיָה פְּנֵי־יִסְיָה לְהַפְתּוֹ
 עַל־אַלְה מַכָּה רַבָּה וְנִקְלָה אַחִיד לְעִינֵיהּ: אַרְבָּעִין
 יִלְקָה לֹא יוֹסֵף דִּילְמָא יוֹסֵף לְאַלְקִינִתָּה עַל אֵלִין
 מְחָא רַבָּא וַיִּקַּל אַחוּד לְעִינֵיהּ: ד לֹא־תַחֲסֵם שׁוֹר
 בְּדִישׁוֹ: לֹא־תַחֲסֵם שׁוֹר בְּדִישׁוֹ: לֹא תַחֲדוּ פּוּם
 תּוֹרָא בְּדִישׁוֹ: ס ה בִּי־יִשְׁבּוּ אֲחִים יַחְדּוֹ וּמֵת
 אַחַד מֵהֶם וּבִן אִין־לֹא לֹא־תִהְיֶה אֲשֶׁת־הַמֵּת
 הַחוּצָה לְאִישׁ זֶר וַיִּכְמֹה יָבָא עָלֶיהָ וּלְקַחְהָ
 לֹא־לְאִשָּׁה וַיִּבְמֹה: בִּי־יִשְׁבּוּ אֲחִים יַחְדּוֹ וּמֵת
 מֵהֶם וּבִן אִין־לֹא לֹא־תִהְיֶה אֲשֶׁת־הַמֵּת הַחוּצָה
 לְאִישׁ זֶר וַיִּכְמֹה יָבָא עָלֶיהָ וּלְקַחְהָ לֹא־לְאִשָּׁה
 וַיִּבְמֹה: אַרְי יִתְבוּן אַחִין כְּחָדָא וַיִּמּוּת חַד מִנְהוֹן
 וְכִר לִית לָהּ לֹא תִהִי אֶתָּה מִתְנָא לְכָרָא לְגַבְרָא
 חִלּוּנִי יִכְמֹה יַעֲזוֹל עֲלָה וַיִּסְכָּה לָהּ לְאַנְתּוֹ וַיִּכְמֹה:
 ו וְהָיָה הַכּוֹכֹר אֲשֶׁר תֵּלֵד יָקוּם עַל־שֵׁם אַחִיו
 הַמֵּת וְלֹא־יִמָּחַה שְׁמוֹ מִיִּשְׂרָאֵל: וְהָיָה הַכּוֹכֹר
 אֲשֶׁר תֵּלֵד יָקוּם עַל־שֵׁם אַחִיו הַמֵּת וְלֹא־יִמָּחַה
 שְׁמוֹ מִיִּשְׂרָאֵל: וַיְהִי בּוֹכְרָא דִּי תֵלִיד יָקוּם עַל
 שְׁמָא דְאַחוּהִי מִתְנָא וְלֹא יִתְמַחִי שְׁמָה מִיִּשְׂרָאֵל:
 ו וְאִם־לֹא יַחְפִּין הָאִישׁ לְקַחַת אֶת־יִבְמֹתּוֹ
 וְעֲלִתָּהּ יִבְמֹתּוֹ הַשְׁעֶרָה אֶל־הַזִּקְנִים וְאִמְרָה
 מֵאֵן יִכְמִי לְהִקְיָם לְאַחִיו שֵׁם בִּישְׂרָאֵל לֹא אָבָה
 יִכְמִי: וְאִם־לֹא יַחְפִּין הָאִישׁ לְקַחַת אֶת־יִבְמֹתּוֹ
 וְעֲלִתָּהּ יִבְמֹתּוֹ הַשְׁעֶרָה אֶל־הַזִּקְנִים וְאִמְרָה מֵאֵן
 יִכְמִי לְהִקְיָם לְאַחִיו שֵׁם בִּישְׂרָאֵל לֹא אָבָה יִכְמִי:
 וְאִם לֹא יִצְבִּי גַבְרָא לְמַסֵּב יֵת יִבְמִתָּהּ וְתַסֵּק
 יִבְמִתָּהּ לְתַרְע בֵּית דִּינָא לְקַדָּם סְבִיא וְתִימְרָא לֹא
 צְבִי יִכְמִי לְאַקְמָא לְאַחוּהִי שְׁמָא בִּישְׂרָאֵל לֹא אָבִי
 לְיִבְמֹתָי: ח וְקִרְאוּ־לֹא וְקִנְיָעִירוֹ וְדִבְרוּ אֵלָיו
 וְעַמְדָּא וְאִמְרָא לֹא חֲפָצְתִּי לְקַחְתָּהּ: וְקִרְאוּ־לֹא

וְקִנְיָעִירוֹ וְדִבְרוּ אֵלָיו וְעַמְדָּא וְאִמְרָא לֹא חֲפָצְתִּי
 לְקַחְתָּהּ: וַיִּקְרוּן לָהּ סְבִי קִרְתָּהּ וַיִּמְלְלוּן עִמָּהּ
 וַיִּקְוּם וַיִּימְרָא לֹא רַעְנָא (רַעְנָא) לְמַסְבָּה: ט וַנְּגַשָּׁה
 יִבְמֹתּוֹ אֵלָיו לְעִינֵי הַזִּקְנִים וְחִלְצָה נַעֲלוֹ מַעַל
 רַגְלֹא וַיִּרְקָה בְּפָנָיו וְעֲנָתָהּ וְאִמְרָה כָּכָה יַעֲשֶׂה
 לְאִישׁ אֲשֶׁר לֹא־יִכְנֶה אֶת־בֵּית אַחִיו: וַנְּגַשָּׁה
 יִבְמֹתּוֹ אֵלָיו לְעִינֵי הַזִּקְנִים וְחִלְצָה נַעֲלוֹ מַעַל רַגְלֹא
 וַיִּרְקָה בְּפָנָיו וְעֲנָתָהּ וְאִמְרָה כָּכָה יַעֲשֶׁה לְאִישׁ
 אֲשֶׁר לֹא־יִכְנֶה אֶת־בֵּית אַחִיו: וְתַתְקֵרֵב יִבְמִתָּהּ
 לְוֵתָהּ לְקַדָּם סְבִיא וְתִשְׁרִי סִינָה מַעַל וְגִלְהָ וְתִרְוֹק
 בְּאַנְפוּהִי וְתַתְבּ וְתִימְרָא כְּדִין יַתְעַבֵּד לְגַבְרָא דִּי לֹא
 יִכְנִי יֵת בֵּיתָא דְאַחוּהִי: י וְנִקְרָא שְׁמוֹ בִּישְׂרָאֵל
 בֵּית חִלּוּן הַנַּעֲלָא: וְנִקְרָא שְׁמוֹ בִּישְׂרָאֵל בֵּית חִלּוּן
 הַנַּעֲלָא: ס וַיִּתְקַרֵּי שְׁמָהּ בִּישְׂרָאֵל בֵּית שְׂרִי סִינָא:
 יא בִּי־יִנְצוּ אֲנָשִׁים יַחְדּוֹ אִישׁ וְאַחִיו וְקִרְבָּה אֲשֶׁת
 הָאֶחָד לְהַצִּיל אֶת־אִשְׁתָּהּ מִיַּד מִכְּהוֹ וְשִׁלְחָהּ
 יָדָהּ וְתַחֲזִיקָהּ בְּמִכְשָׁיו: בִּי־יִנְצוּ אֲנָשִׁים יַחְדּוֹ אִישׁ
 וְאַחִיו וְקִרְבָּה אֲשֶׁת הָאֶחָד לְהַצִּיל אֶת־אִשְׁתָּהּ מִיַּד
 מִכְּהוֹ וְשִׁלְחָהּ יָדָהּ וְתַחֲזִיקָהּ בְּמִכְשָׁיו: אַרְי יִנְצוּן
 גַּבְרִין כְּחָדָא גַּבְרָא וְאַחוּהִי וְתַתְקֵרֵב אֶתָּה חַד
 לְשׁוּבָא יֵת בַּעֲלָה מִיַּד מְחֻיָּה וְתוֹשֵׁט יָדָהּ וְתַתְקֵרֵב
 בְּבֵיתָהּ בְּהַתְתָּהּ: יב וְקִצְתָּהּ אֶת־כְּפָפָהּ לֹא תַחֲסֵם
 עֵינֶיהָ: וְקִצְתָּהּ אֶת־כְּפָפָהּ לֹא תַחֲסֵם עֵינֶיהָ: וְתַקְוִין
 יֵת יָדָהּ לֹא תַחֲסֵם עֵינֶיהָ: ס יג לֹא־יִהְיֶה לָּהּ בְּכִיסָךְ
 אֶבֶן וְאֶבֶן גְּדוּלָּה וְקִטְמָנָה: לֹא־יִהְיֶה לָּהּ בְּכִיסָךְ
 אֶבֶן וְאֶבֶן גְּדוּלָּה וְקִטְמָנָה: לֹא יִהִי לָּהּ בְּכִיסָךְ מִתְקַל
 וּמִתְקַל רַבְתָּא וְזַעֲרָתָא: יד לֹא־יִהְיֶה לָּהּ בְּבִיתָךְ
 אִיפָּהּ וְאִיפָּהּ גְּדוּלָּה וְקִטְמָנָה: לֹא־יִהְיֶה לָּהּ בְּבִיתָךְ
 אִיפָּהּ וְאִיפָּהּ גְּדוּלָּה וְקִטְמָנָה: לֹא יִהִי לָּהּ בְּבִיתָךְ
 מְכִילָא וּמְכִילָא רַבְתָּא וְזַעֲרָתָא: טו אֶבֶן שְׁלֵמָה
 וְצִדְקָא יִהְיֶה־לָּהּ אִיפָּהּ שְׁלֵמָה וְצִדְקָא יִהְיֶה־לָּהּ
 לְמַעַן יִיאָרִיכוּ יָמֶיהָ עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־יִהְיֶה
 אֶל־הָיָד נָתַן לָּהּ: אֶבֶן שְׁלֵמָה וְצִדְקָא יִהְיֶה־לָּהּ אִיפָּהּ
 שְׁלֵמָה וְצִדְקָא יִהְיֶה־לָּהּ לְמַעַן יִיאָרִיכוּ יָמֶיהָ עַל

עַן וַיֵּגַע וְלֹא יָרָא אֱלֹהִים: דִּי עֲרַעַף בְּאַרְחָא וְקָטַל בֶּךָ כָּל דְּהוּוּ מִתְאַחֲרִין בְּתַרְךָ וְאַתָּה מְשַׁלְּהִי וְלֹאִי וְלֹא דְחַל מִן קָדָם יי: יֵהִי בְּהִנֵּחַ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ | לָךְ מִכָּל־אִיכִיד מִסָּבִיב בְּאַרְץ אֲשֶׁר יְהוָה־אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ נַחֲלָה לְרִשְׁתָּהּ תִּמְחָה אֶת־זִכְרִי כְּתִיב (זכר) עֲמֹלֶךָ מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם לֹא תִשְׁכַּח: וְהָיָה בְּהִנֵּחַ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ | לָךְ מִכָּל־אִיכִיד מִסָּבִיב בְּאַרְץ אֲשֶׁר יְהוָה־אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ נַחֲלָה לְרִשְׁתָּהּ תִּמְחָה אֶת־זִכְרִי עֲמֹלֶךָ מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם לֹא תִשְׁכַּח: וְהִיא כִּד יָנִית יי אֱלֹהֶיךָ לָךְ מִכָּל בְּעָלֵי דְבִכְךָ מִסְּחֹר סְחֹר בְּאַרְעָא דִּי יי אֱלֹהֶיךָ יֵהֵב לָךְ אֶחָסְנָא לְמִירְתָּהּ תִּמְחֵי יֵת דְּיֻכְרָנָא דְעֲמֹלֶךָ מִתַּחַת שָׁמַיָא לֹא תִתְנַשִּׁי: פ פ פ
ק"י פסוקים, על"י סימן.

הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ: מִתְקַלִּין שְׁלָמִין דְּקָשׁוּט יְהוֹן לָךְ מְכִילִין שְׁלָמִין דְּקָשׁוּט יְהוֹן לָךְ בְּדִיל דִּי־וֹרְכוֹן יוֹמֶיךָ עַל אַרְעָא דִּי־אֱלֹהֶיךָ יֵהֵב לָךְ: טו כִּי תֹעֲבֶת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ כָּל־עֲשֵׂה אֱלֹהֶיךָ כָּל עֲשֵׂה עוֹל: כִּי תֹעֲבֶת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ כָּל־עֲשֵׂה אֱלֹהֶיךָ כָּל עֲשֵׂה עוֹל: אַרִי מְרַחֵק קָדָם יי אֱלֹהֶיךָ כָּל עֶבֶד אֵלֶיךָ כָּל עֶבֶד שְׁקֵר: פ
מִפְּטוֹר יי זְכוֹר אֶת אֲשֶׁר־עָשִׂה לָךְ עֲמֹלֶךָ בְּדִרְךָ בְּצִאתְכֶם מִמִּצְרַיִם: זְכוֹר אֶת אֲשֶׁר־עָשִׂה לָךְ עֲמֹלֶךָ בְּדִרְךָ בְּצִאתְכֶם מִמִּצְרַיִם: הוּי דְכִיר יֵת דִּי עֶבֶד לָךְ עֲמֹלֶךָ בְּאַרְחָא בְּמִפְקָכוֹן מִמִּצְרַיִם: יי אֲשֶׁר קִרְךָ בְּדִרְךָ וַיִּזְגַּב בְּךָ כָּל־הַנְּחָשִׁים אַחֲרֶיךָ וְאַתָּה עַן וַיֵּגַע וְלֹא יָרָא אֱלֹהִים: אֲשֶׁר קִרְךָ בְּדִרְךָ וַיִּזְגַּב בְּךָ כָּל־הַנְּחָשִׁים אַחֲרֶיךָ וְאַתָּה

הפטרה לפרשת כי תצא בישעיה פרק נד

אם שבת פרשת תצא חלה ב"ד אלול (שאז שבת פרשת ראה הי' שבת ראש חודש) מוסיפים לאחר הפטרה זו גם את הפטרת שבת פרשת ראה — "עניה סוערה".

נִד אֶרְנִי עֲקָרָה לֹא יִלְדָּה כְּצִחִי רִנָּה וְצִחְלִי לֹא־חִלָּה כִּי־רַבִּים בְּנֵי־שׁוֹמְמָה מִבְּנֵי כְּעוֹלָה אָמַר יְהוָה: כִּי־תִרְחִיבִי מְקוֹם אֱהֱלֶיךָ וִירִיעוֹת מִשְׁכְּנוֹתֶיךָ יִטּוּ אֶל־תַּחֲשֻׁכִּי הָאֵרִיכְל מִיִּתְרֶיךָ וַיִּתְּנֶיךָ חֲזָקִי: ג כִּי־יִמִּין וּשְׂמֹאל תִּפְרָצִי וְזֹרְעֶךָ גּוֹיִם יִירָשׁוּ וְעָרִים גְּשֻׁמוֹת יוֹשִׁיבוּ: ו אֶל־תִּירְאִי כִּי־לֹא תִבּוֹשִׁי וְאֶל־תִּפְלֹמִי כִּי־לֹא תִחְפִּירִי כִּי בִשֵּׁת עֲלוֹמֶיךָ תִּשְׁפָּחִי וְחִרְפַּת אֲלֻמְנוֹתֶיךָ לֹא תִזְכֹּר־עוֹד: ה כִּי בְעֵלְיֶךָ עֲשִׂיךָ יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ וְגֹאֲלֶךָ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל אֱלֹהֵי כָּל־הָאָרֶץ יִקְרָא: ו כִּי־כֹאשָׁה עֲזוּבָה וְעֲצוּבַת רוּחַ קִרְאֶךָ יְהוָה וְאַשֵּׁת גְּעוּרִים כִּי תִמָּאֵם אָמַר אֱלֹהֶיךָ: ז בְּרַנֵּעַ קָטָן עֲזוּבֶיךָ וּבְרַחֲמִים גְּדֹלִים אֶקְבָּצֶךָ: ח בְּשִׁצְף קֶצֶף הִסְתַּרְתִּי כִּי רָגַע מִמּוֹד וּבְחֶסֶד עוֹלָם רַחֲמֶיךָ אָמַר גֹּאֲלֶךָ יְהוָה: ט כִּי־מִי נָח זֹאת לִי אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי מֵעַבְרֵי מִיָּנַח עוֹד עַל־הָאָרֶץ כִּי נִשְׁבַּעְתִּי מִקֶּצֶף עֲלֶיךָ וּמִגֶּעֶר־כָּךְ: י כִּי הִהָרִים יִמּוּשׁוּ וְהַגְּבְעוֹת תִּמּוּטֶינָה וְחִסְדִּי מֵאֲתָךְ לֹא־יִמּוּשׁ וּבְרִית שְׁלֹמִי לֹא תִמּוּט אָמַר מְרַחֲמֶךָ יְהוָה:

לחיות עם הזמן

זמני השבוע

תאריך	עלות השחר		זמן ציצית ותפילין	זריחת החמה	סוף זמן ק"ש	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה	צאת הכוכבים
	לפני הזריחה	72 ד' לפני הזריחה							
ו', י' באלול	4.21	5.11	5.32	6.30	9.28	12.36	13.07	18.49.2	19.13
ש"ק, י"א באלול	4.22	5.11	5.33	6.31	9.28	12.36	13.07	18.47.9	19.12
א', י"ב באלול	4.23	5.12	5.34	6.32	9.28	12.36	13.07	18.46.6	19.11
ב', י"ג באלול	4.24	5.13	5.34	6.32	9.28	12.35	13.06	18.45.2	19.09
ג', י"ד באלול	4.25	5.13	5.35	6.33	9.28	12.35	13.06	18.43.9	19.08
ד', ט"ו באלול	4.25	5.14	5.36	6.33	9.29	12.35	13.05	18.42.6	19.07
ה', ט"ז באלול	4.26	5.15	5.36	6.34	9.29	12.34	13.05	18.41.3	19.05
ו', י"ז באלול	4.27	5.15	5.37	6.35	9.29	12.34	13.04	18.39.9	19.04

הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.

לוח ללימוד הרמב"ם י' באלול ה'תשפ"ד – י"ז באלול ה'תשפ"ד

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	י' באלול	הל' פסולי המוקדשין פרק ח-י.	הל' פסולי המוקדשין פרק ז.	מל"ת קלא.
ש"ק	י"א באלול	פרק יא-יג.	פרק ח.	מל"ת קל. קנט.
א'	י"ב באלול	פרק יד-טז.	פרק ט.	מ"ע צא.
ב'	י"ג באלול	פרק יז-יט.	פרק י.	מ"ע צ.
ג'	י"ד באלול	הל' עבודת יום הכפורים.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק יא.	מ"ע מט.
ד'	ט"ו באלול	פרק ד-ה. הל' מעילה.. בפרקים אלו. פרק א.	פרק יב.	מ"ע מט. קיח.
ה'	ט"ז באלול	פרק ב-ד.	פרק יג.	מל"ת קי.
ו'	י"ז באלול	פרק ה-ז.	פרק יד.	מל"ת קיד.

זמני הדלקת הנרות

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש
כי-תצא	18:07	19:23	18:29	19:25	18:19	19:25	18:29	19:25
כי-תבוא	17:58	19:14	18:20	19:16	18:09	19:15	18:20	19:15

לזכות אנשי החסד הדגולים
הרה"ח ר' **אברהם משה דייטש** והרה"ח ר' **גבריאל גופין** שיחיו
ולע"נ האחים הרה"ח ר' **זלמן יודא** ור' **יוסף יצחק**,
בני הרה"ח ר' **שלום ישעי'** ע"ה **דייטש**